

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts.; 1' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. 1' any.

Any VII

Barcelona 6 Setembre de 1913

Núm. 305

SUMARI

Liquidant una vaga, per C. J.

Seny català, per JOSEP LLEONART.

Del Teatre.—El Teatre heròic, per
ANGEL ESTRADER.

Vers la unitat balkànica, per P. E.
Drakoules. trad R. B.

Llibres de pietat i religió, per AN-
GEL RUIZ I PABLO.

**El discurs mestre de'n Suñol.—
La personalitat municipal.**

Els joves del "Vell Motto".

De la premsa

**Páginas que reviven. — Carta de
D. Melquiades Alvarez. — Un
ilustre asturiano, D. Estanislao
Sánchez Calvo, precursor del
Reformismo.**

**Els socialistes als radicals. — Un
document interessant**, per LLUIS
ANDREU.

El Congrés per a la pau, per JOSEP
M.^a TRIAS.

**L'unió de l'Aràn amb Catalunya.
De Teatre Català. — Parlant amb
l'Adrià Gual.**

Informació

El Consistori dels Jocs Florals de Girona.

Acaba de sortir

DRET CATALÀ

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons
nostre Dret per Lluís de Peguera,
extractades per
Francesc Maspons i Anglasell.

Extracte de la doctrina civil de Pe-
guera anotat amb la Jurisprudència
catalana.

Liquidant una vaga

Incoherencia, indisciplina, manca de organització en els estaments, afluirament de tota llei de ressorts de govern, pobresa d'orientació en els de dalt, en els de baix i en els del mig, per totes bandes parelles ignorancies de desitgs, d'aspiracions, de límits de concessions a fer, han estat les característiques de la vaga apel·lada fabril, com son avui les característiques de son acabament.

La manca d'una organització obrera forta i disciplinada, i la manca d'educació col·lectiva que produeix en tot català un allunyament secular de tota funció de Govern, donen aquí al cultiu de la vaga un aspecte singular ben diferent al d'altres bandes; i converteixen aquesta arma, excel·lent quan és destrament manejada pel millorament dels obrers, en glavi terrible i pertorbador del viure civil i ordenat, perdent tota eficàcia redemptora de l'estament i convertint-se en formidable suport de baixíssimes passions.

Això, que bé podem dir que ha estat norma—millor dit manca d'ella—en totes les vagues que ja de temps i periòdicament s'experimenten a Catalunya, s'ha palesat d'una manera claríssima aquesta vegada per raons circumstancials del moment i especials de la classe.

Les vagues solen coincidir amb períodes de prosperitat, i ja semblava llei econòmica el que esclatés una vaga en aquell ofici o indústria que passava per un període benestant, de molta demanda, i fins era racional que així succeís; i esclatava quan s'havia agotat el període de demanda pacífica, quan, després de llargues discussions entre patrons i obrers, no s'havia pogut trobar una basa de conciliació on el transigir no semblés capitular o abandonar interessos sagrats de qualsevol de les parts litigants: i aquesta és realment la llei general de les vagues a Europa. Desgraciadament aquesta vegada, com tantes altres aquí a Catalunya, però d'una manera més palesa, no ha esdevingut així; els obrers sense organització, sense estar units, ni soplujats per sindicats professionals que coneixien ben bé l'estament i estudiant-ne llurs condicions econòmiques, hagin formulat demandes concretes als fabricants per discutir-les i pesar-les, sense que un estudi del medi social tant divers com complex on se desenrotlla l'Indústria de teixits i filats a Catalunya hagi precedit tot determini, han anat a una vaga

parcial de l'estament, en el moment en el qual molts fabricants i pot-ser els més importants, per manca de demanda no tenien un interès viu d'aumentar l'oferta, que, fent baixar, el preu els hi disminuïa un important capital-existència. El fabricant català, individualista per natura, anàrquic per educació, secularment retret de tota funció de govern, mancat de tot esperit col·lectiu, sentint molt més l'interès individual propi que no pas el bé general instintivament s'ha retret, i més que un litigi entre patrons i obrers, entre el capital i el treball, aquesta última vaga semblava una lluita entre els obrers i el Govern, en la qual aquells, desorientats sol·licitaven d'aquest tot allò que calia demanar als fabricants car solament ells estaven en condicions de concedir-los-ho, si econòmicament era possible, a fi de tenir eficàcia les concessions.

I veus aquí com en aquesta vaga amb claretat meridiana s'han vist aquestes equivocacions, aquests canvis de paper, aquest caos; un conflicte de les proporcions d'una vaga fabril a Catalunya, esdevé doncs problema paorós i terrible quan cada valor, cada força no ocupa el lloc que per natura li pertoca; i la vaga haurà estat estèril, i el decret lletra morta que sols servirà per portar a la fallida a qualque fabricant que tracti d'aplicar-lo en tota sa integritat, i continuarà l'anarquia, i l'obrer desenganyat ho esperarà tot de la revolució, de la repartidora, i el conjunt dels desenganyats augmentarà engroixint les files d'aquests partits radicals que tot ho esperen del canvi sobtat, del salt en el buit.

Sortosament de l'un i de l'altre cantó de la barricada hi hà joventut sana i vigorosa que sent cada dia amb més intensitat la organització per estaments: aquesta *élite*, avui encara amb no prou força per imposar-se serà la que encaminarà els conflictes futurs per les úniques vies que pot marxar, o sia, de la lluita racional entre el capital i treball, lluita que cal que portin vigorosament els representants de cada una de les classes patronal i obrera per tal que'l polític en cerqui l'harmonia en cada moment; i així, en lloc d'un estorb, d'un entrebanc, se converteixin en propulsors del progrés i del benestar general.

C. J.

Seny català

Sota els escrits d'aquest jove preclar s'hi sent batre un cor viu, i jo trobo que també una terra.

Fins als que no saben res dels seus menjars, amb l'una mà prenent la vianda i amb l'altra el llibre, del seu girar-se d'esquena al repòs que li ofereix la seva blanor en la penombra de la cambra, per robar a la nit un raig més de la perduració que té de guanyar-se fóra d'hora del manteniment, s'adonaràn davant dels escrits d'En Ramón Rucabado que no tracta de res que no s'hi hagi donat sencer, amarant-ho del seu entusiasme, i que alhora no s'ho hagi fet seu per via de tots els documents. El cordial i l'estudiós conviuen equilibradament a dins d'una ment mateixa. Tal vida, tals escrits. Laboriositat i daler de perfecció els donen una preuada originalitat. Són retrat d'un caràcter.

En Rucabado, quan demana els documents de la seva filiació a les coses, ja ell s'hi ha donat ferventment, tant si descriu jubilatment la seva arribada a Anvers, com quan es sent miner amb els miners belgues, com quan descriu un paisatge amb igual simpatia que anota xifres, incansable. Les seves cròniques d'allavors de la Exposició de Bruseles, són un ric catàleg de realitats amarades del Sol d'or de l'entusiasme i del desig de perfecció en tot ordre. Corre aquest Sol espiritual per sobre la moderníssima i flamant riquesa de les nacions, i la interpretació que del concurs de cada una d'elles a la Exposició cantava el jove, i els desigs de transfusió de perfeccions, confirmen també el nostre lema envers ell. Tal home, tals escrits. Home que penetra, que desitja, els sentits del qual cap vici ni cap sectarisme no enterboleixen. En ell, crear significa fer confessió pública de la seva ànima i dels seus desigs.

En les seves campanyes contra la lascivia i el joc, contra la desmoralització del carrer i dels espectacles, s'hi sent una puresa personal dreçant-se contra un ambient, un desig d'integritat que clama d'una carn continent, i aquesta virtut que sobreixint de la conducta surt amb autoritat a moments airada, i inonda els escrits a favor de la pública moralització, és el que'ls hi dona força doctrinal i atraient color de vida. Aquest afany de fer-ho anar tot pel bon camí, aquest *o tot o res*, que segons ha dit algú en aquesta mateixa revista, sembla voler passar avui del terror polític d'altres dies a un terror ètic, dona al tracte personal d'En Rucabado una serietat recatada, plena de bona criança, i que es coneix venir d'endintre, serietat sota de la qual no s'amaguen pas ni fèl ni falsetat, sinó que és com el digne rubor dels dalers de millorament que el jove manté i pels quals treballa. Sota d'aïtal seriositat s'abriguen les santes ires, les acti-

vitats profitoses. Activitats diverses, altrament, car En Rucabado està talment de cara a la vida que trobaríem tant lògic que un dia ocupés una càtedra de ciència comercial, com veure'l assolir un seny amb retirança al del bisbe Torras, en coses de l'ànima. Tampoc això faria callar en ell el desig a més perfecció que és una marca del seu ésser i dona el color de vida als seus escrits.

Ara, en el més recent: *La idea d'Eternitat en l'educació moral* (*), sembla que En Rucabado ha volgut donar un cim als seus anteriors escrits de caràcter ètic, exposar la substància del credo que hi presideix i centralitzar la seva eficàcia. També, perquè no dir-ho, sembla haver posat esment en contenir la seva santa indignació, les seves juvenils gosadies a bon fi, i anc que siga amb minva de l'escalf, acreixen la llum del seny que a moments s'espandeix de la bella tesi amb aquella joia sobtada que ens dona gairebé la sensació física de l'enlairament i la claror naturals, perquè retrobem en la paraula escrita reminiscències de tot el pur i originari.

La síntesi de la darrera confessió d'En Rucabado ve a ser aquesta:

«El costum sol ser la moral del nostre poble per damunt de la llei, d'aquí que heredant virtuts i vicis s'abandona a actes que són viciosos a la llum de la llei moral, i en canvi té arrelades pràctiques virtuoses pel sol fet d'ésser costum.

A fi que la seva vida moral es governi per religió i no per costums, cal fer-lo entrar en l'íntim de la consciència i inculcar-l'hi la idea d'Eternitat.

Els nostres actes, morals o immorals, queden com incorporats en la eternitat, són immortals. ¿Quí no aspirarà, doncs, a la harmonia entre els propis actes i la suprema essència de l'Etern, a que la nostra dignitat moral sigui el més avinguda possible a la puresa de l'Etern originari?

Es contra aqueixa harmonia que en tot temps i amb diversitat de sistemes ha anat la revolució intel·lectual, exalçant l'instint per damunt del dogma i pretenent fer d'això una doctrina popular.

Cal salvar-ne al poble, posant-lo de cara a l'Etern.

Els qui en substitució del dogma propaguen les teories evolucionistes de la moral, el científisme com a cim de moralitat, la religió de l'art, o els qui es substrauen a la idea de la mort i en aqueixa fruïció pretenen situar ja la immortalitat, podrà ser que ells individualment visquin satisfets en la atmòsfera mental que s'han creat, però les seves

(*) Un fascicle de 56 planes Barcelona 1913, Impremta de Francisco Altés i Alabart

doctrines, en quant a norma moral, seràn intransmisibles al poble, car el poble pressent que el principi i la fi de la vida són exteriors a ella.

La moral popular fóra d'un sistema religiós és estèril. L'art sol·licita, sí, la religió, sol·licita la eternitat, és una atracció constant cap a la altura, però ni l'art ni una suma de coneixements científics tindran la força legislativa d'una moral.

La llei moral arrelada en la Eternitat siga la norma; les ciències, l'esperit crític seràn si acàs l'informatiu, mers instruments, car el poble damana un dogma i un culte; té un afany de sobrenatural que es palesa fins en els seus esgarriaments cap a la superstició i l'espiritisme.

Altrament, no més queden dos camins: o la moral cristiana segons eternitat, o la voluptat de la revolta: el sensualisme i l'orgull regint el poble.

Les figures capdals de l'actual Renaixement català estan xopes i ardents de sentit d'eternitat i d'harmonia, ho estan les nostres orientacions educatives. Marquen el nostre present a Catalunya dugues fortes tendències: una a l'obra social en sentit econòmic, una altra a la defensa de l'esperit religiós en sentit polític. ¿Que fóra bell poder veure tot això comprès, englobat, subordinat en una gran i poderosa tendència a l'obra social en sentit moral, en sentit d'esclarament! Gloria als qui la realitzen en la consciència del nostre poble que ja porta en sí mateix una mena de llevat ètic que'l fa repel·lent a la inharmonia i n'hi haurà prou amb il·luminar-lo i guiar-lo.»

Tot i que he procurat escullir-ne els punts més substancials, transcrivint a moments les propies paraules de l'autor, cal llegir sencera la tesi de'n Rucabado. Es fusionen en ella el juvenil daler de l'*o tot o res* espiritual i el bon seny català, i si referint-ho al seu autor hem dit tal vida tal obra, diem també: tal terra tal obra.

Si en la presència corpora d'En Rucabado ens venen sempre a la ment les figures dels nostres avis, parlant desde'l seu lloc amb paraules mesurades i pesantes d'experiència, així mateix el seu darrer escrit anc els moments que s'enlaira a la metafísica fa aquell repòs i claror que sol delitar-nos en presència de la forma natural de la patria, que és la forma mateixa de la terra catalana.

Obriu-lo aquest petit llibre seré i em direu si la llum dels seus pensaments no us arriba a estones a l'íntim racer on es convoquen místicament els gaudis purs i originals: la calma d'un troç de terra nostra gaudida algun dia de gràcia, una hora religiosa sota un dels nostres monestirs. Potser és perquè el seny que llumena ara en el llibre s'ha criat d'aquests intactes orígens, ha respirat dels seus aires.

A vos ho dic, Sant Jordi blanc de l'harmonia, Comte Arnau vers tota perfecció, jove autor. ¿On comença el sentiment de la

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

• Cada tarda Tè-concert • Souper-concert a la sortida dels teatres •
RESTAURANT * Menú desde 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunches

patria i on acaba el sentiment religiós? ¿On confina el gaudir de la pau natural i on el que'ns ve de l'assenyada paraula? Digueu-me: ¿No tendeix el millor que copcem a una armonia suprema a dins nostre, a una fusió naturalíssima com la de l'horitzó amb la muntanya, que fa que'l temple remou en nosaltres el pur sentiment de la patria, que la visió d'un troç de la nostra terra ens és un descans de l'esperit, talment religiós, i que

un bell pensament ens fa sentir sospesos entre el cel material que toca a les nostres roques i el cel inescrutable d'on ens ve tota llum?

Això m'ha fet pensar la vostra darrera obra, i una vegada més també m'ha corporat el sagrat d'aqueixa denominació: Seny català. En nom d'ell, amic, endavant.

JOSEP LLEONART

De les Converses de Goethe amb J. P. Eckermann

Dimecres 15 d'abril de 1829

Parlant de la gent que sens tenir talent es dona a la producció, i dels que escriuen sobre qüestions que no entenen, Goethe digué:

«Ço que sedueix als joves, veu-s'ho aquí. Vivim en una època, que la cultura s'ha fet tant extensa, que es comunica desseguida a l'atmosfera que un jove respira. Pensaments poètics i filosòfics viuen i es mouen en ell, que ha aspirat junt amb l'aire que'l volta, més ell pensa que són de sa cullita i els diu com si fossin seus. I després que ha restituit al temps ço que d'ell rebé, resta pobre. Es igual a la font aixuta per on corre alguns moments l'aigua que s'hi tira, mes que para de rajar així que la provisió s'ha acabat».

Dilluns 9 de juliol de 1827

(fragment)

Sobre la qüestió de la limitada llibertat d'impremta s'originà una animada conversa entre Goethe i el canceller (1); fou un tema abundant i en el qual Goethe se manifestà aristòcrata moderat, però l'altre amic de la part del poble.

«Jo no tem de cap manera pels francesos, digué Goethe; ells es troben a una tal altura històrica, que ja no es més possible oprimir l'esperit. La llei restrictiva serà sols benefactora, majorment quan

les restriccions no afecten res d'essencial, però van solament contra les personalitats. Una oposició sense límits esdevé xavacana.

«La limitació deu ésser però enginyosa i això ja és una gran ventatja. Dir sa opinió directa i grollerament, sols pot estar bé i perdonar-se, quan se té per fer-ho molta raó. Un partit però no hi té cap dret, per la raó que és un partit i sols li escau la manera indirecta, de la qual els francesos foren grans models. A mon criat jo li dic simplement: «Joan, treu-me les botes!» I ell sab què vull dir. Mes si estic amb un amic i desitjo que'm faci aquest favor, no puc pas expressar-me tant obertament, sinó que tinc de donar a la frase un caient amical i agradable que'l mogui a fer-me aquell amable servei. La necessitat mou l'esperit, i és per això, com he dit, que'm plau la llei d'impremta. Els francesos han disfrutat fins ara de la fama d'ésser la nació més espiritual, i ho mereixen i ho resten. Nosaltres, alemanys, amb nostres opinions ens extralitem i no estem pas gaire avençats en l'indirecta.

«Els partits parisencs, continuà Goethe, podrien ser encara més grans del que són, si fossin més lliberals i lliures, i competissin mútuament, més del que fan. Baix el punt de mira històric es troben els francesos en una més gran altura que'ls anglesos, els Parlaments dels quals són forces oposades que's paralitzen les unes a les altres, i a on costa pe-

netrar-hi la capacitat d'un home sol, com podem veure en els grans entrebancs que posen a Canning, aquest gran home d'estat».

Dimars 22 de març de 1831

Goethe em llegí en havent dinat passatges d'una carta d'un jove amic (1) de Roma. Alguns artistes alemanys, conta, hi van amb cabells llargs, grans mostatxos, colls llampants, habillaments de germànica antigor, grans pipes i goços. Pels grans mestres i per apendre-hi quelcom, no semblen pas anats a Roma. A. Rafael, el troben feble i el Tizià no més els apar un bon colorista.

Niebuhr tingué raó, digué Goethe; quan veié arribar una època de barbaria. Ara ja és aquí i nosaltres ens hi trobem dintre; car en què consisteix la barbaria, sinó en que s'arribi a desconèixer ço que és bo?

El jove amic conta després el Carnaval, la elecció del nou Papa i la revolució que ha esclatat més tart.

Veiem Horace Vernet atrinxerat dintre sa casa com un guerrer; en canvi els altres artistes alemanys resten a casa llur, i es fan tallar les barbes, ço que demostra que per llur comportament no s'han fet preuar gaire pels romans.

Vingué a la conversa si aquest desencaminament, manifest en alguns joves artistes alemanys, és obra de persones isolades i s'ha escampat com una injecció espiritual, o bé si ha tingut son origen en el temps.

«Ha sortit d'alguns, digué Goethe, i està obrant de fa quaranta anys. La teoria era: un artista per ésser igual als més grans, necessita sobre tot geni i pietat. Una teoria així era seductora i fou rebuda a mans besades. Car per ser pietós no es necessita apendre res i el geni cada ú ja el reb de la seva pròpia mare. No hi hà com anunciar ço que festeja la vanitat i la comoditat, per a tenir desseguida un gran partit en la mitjanía de les gents».

Q. trad.

(1) Friedrich von Müller.

(1) Félix Mendelssohn-Bartholdy.



Del Teatre

El Teatre heròic

¿Cap a on se girarà el teatre contemporani? Ja no sab per on campar se-la. És un fet que la gent s'hi aburreix, i que si's llevés al teatre el seu prestigi d'exhibició de *toilettes* la seua crisi econòmica fora enorme. Un il·lusionista, un imitador de'n Frègoli—per no parlar dels cinematògrafs i dels *music-halls*—, se'n emporten més gent que una obra exalçada per la crítica periodística. Les combinacions del adulteri estan agotades, el drama de tesi se debat mandrosament en les darreres somnolències, l'humorisme del *vaudeville* ha envellit prodigiosament. A aquestes altures, masteguem troços d'opereta i ens divertim escassament amb empescades que duren un dia; teatre «de terror» teatre de besties parlants, teatre patològic, teatre de detectives... I no cal ponderar l'abús de traduccions mediocres i les probatures de represes de les obres més absurdes del neo-romanticisme,

De tots els intents que estan sobre la taula, el més noble és segurament el del teatre heròic. El moment és potser oportú. La divisió del treball, la còmoda insignificància de la vida, el prosaisme volgut d'una part de la civilització, —característiques del nostre viure,— demanen grans estimulants i aglutinants artístics. Caldria saccejar amb flames vives l'atmosfera grisa que pesa damunt les nostres nuques aplomades. Tothom, conscient o inconscientment, està afreturat d'aquesta alliberança.

Responent a aquest desig, el senyor Hauptmann entre drama i drama realista escriu una poètica llegenda, per una enginyosa combinació industrial; el sublim *épateur* senyor D'Annunzio conreua nacionalismes oratoris i llampants; el sistemàtic E. Marquina dona a l'Historia d'Espanya les ales del vers més solaci-vol, i don Ramon del Valle Inclán, la de recer-car la fórmula artística de tots els impudors, canta el tradicionalisme en figuracions simbòliques i patètiques,

Esdevenim, doncs, heròics. Caldria no més examinar en cada cas si les obres són realment artístiques, i si són susceptibles d'interessar universalment i durable — amb un interès escènic — el públic teatral. I si els resultats són sempre afirmatius, confessarem que vivim en una època digna de Sòfocles i de Shakespeare. Tota obra que no presenti foses en una perfecta unitat artística la inspiració i la teatralitat, no deixant

veure juntura, no romanent-hi digressió ni efectisme, seria o bé una simple divagació literària, o bé un rejueniment del Sardou. Tota obra heròica, que per triomfar necessiti un intèrpret determinat, és una obra circumstancial, un destre enjuncament al carro triomfal d'un histrió. Tota obra heròica que necessiti un públic cerebral, lletrut, amb llevats d'arcaisme—o un públic elegant, amic de les riques presentacions, monàrquic i *chauvin*—o un públic democràtic, sentimental, que trepidi quan la víctima està sota la xinel·la del traïdor, que saludi les «mitologies del progrés» demanant la *Marsellesa*—podrà ésser una obra interessant i fins gentil, però no és teatre heròic ni és essencialment teatre. Perquè el teatre heròic—en el qual troba la literatura dramàtica la seva expressió més perfecta i més pura —és

teatre essencialment col·lectiu, i tant indestructible que, amb males decoracions, amb còmics infernals, mal comprès i escapat, encare és teatre: això és, encare sotmou la gentada, encare la fa glatir generosament de la obsessió d'una vida superior.

No s'ha d'oblidar mai, per jutjar en cada cas particular que'l vers, més que un valor de melodia, té un valor d'intensitat; que l'història, més que una oportunitat poètica, o una gràcia decorativa, té el de objectivar més la bellesa; que un fragment líric, un pensament pregon, un aldarull èpic, si apareixen amb caràcter substantiu, són un erro, perquè el teatre no és més que una articulació de valors *teatral*s (prenent aquest qualificatiu, és clar, en el sentit més noble). Això, en resum, no és més que afirmar la independència dels gèneres; no és més que repetir una protesta oportuna contra un fet constant: el de que en totes les literatures decadents se cerqui la renovellança per medi del híbridisme.

ANGEL ESTRADER

Vers la unitat balkànica

per P. E. Drakoules

Jo era a Atenes quan va començar la segona guerra dels Balkans, i estava en posició d'anar seguint els passos pels quals havia esdevingut inevitable. La primera guerra dels Balkans, per ventura, hauria pogut ésser evitada; però la segona era una conseqüència necessària de l'actitut que Bulgària prenía després de l'inesperat resultat de la primera guerra. La idea d'una segona guerra repugnava a tothom de Grècia. Un lleu sentit de recança, d'amargura i àdhuc d'indignació, que el Govern abandonés mig mil·lió de grecs a Tràcia sota'l domini búlgar, es podia notar entre totes les classes, però ningú mirava amb gens de satisfacció la possibilitat d'una segona guerra, fins com a defensa contra les diàries incursions de Bulgària dins del mig-dia de Macedònia i el seu gradual arrapament de territoris grecs.

Quan els búlgars, per un atac súbit, ocupaven Eleftherai, enfront de l'illa de Thassos, després d'haver mort a un nombre de Evzones que hi trobaren isolats, i quan l'objecte d'ells d'avançar sud endavant per una sèrie de sistemàtics «incidents de la frontera», es va fer indiscutible que cap Govern grec hauria estat fidel al seu deure si no hagués donat ordre a la host grega de contristar l'atac dels búlgars. Així va esdevenir que sense declaració de guerra Bulgària emprengués aquesta folla campanya que acabaria amb la seva total desfeta.

Res hi havia més lluny del pensament de la nació grega que un conflicte amb els búlgars dins de les circumstàncies que seguien la cessació d'hostilitats entre la Lliga Bal-

kànica i Turquia. Però hi havia dins del pensament del Govern i l'exèrcit búlgar, com un objecte definit, anul·lar els resultats de la primera guerra, els quals eren en benefici de Sèrvia i de Grècia, i obtenir per l'astúcia i la duplicitat tot el que havia estat guanyat de les armes sèrvies i gregues.

La primera guerra havia estat descrita com una guerra de lliberació, i així era realment dins la ment dels pobles sèrvies, grecs i montenegrins; però no era l'esperit de lliberació el qui impel·liria els búlgars. Bulgària havia estat feia molt temps presa d'una obsessió imperialista, i el seu objecte al moure guerra contra Turquia era conquerir i engrandir-se a costa de les altres nacionalitats. La diferència dels motius havia per força de mostrar-se en conflicte obert entre Grècia i Bulgària. La política grega havia estat d'acord amb la tradicional aspiració de la nació de reunir totes les comunitats gregues sota d'una administració grega. Grècia mai ha cobejat territoris que no tenien res que veure amb ella. La seva ambició és limitada a la tasca de completar el programa de la Revolució Grega de 1821, quan tota la nació grega s'aixecava contra la tirania turca.

Es, doncs, fútil atribuir als esforços dels grecs un disseny d'engrandiment a costa d'altres nacionalitats. Aquesta imputació toca més aviat a Bulgària, el pla de la qual per la conquesta de la Península Balkànica i l'heredament de l'Imperi Turc ara ha esdevingut evident a tothom.

Bulgària, a l'entrar a la Lliga Balkànica, havia rebaixat les forces dels seus aliats fins al punt d'enganyar-se ella mateixa amb

l'esperança de la llur desfeta i el triomf d'ella sola sobre Turquia. El primer desengany li va venir amb la ocupació de Salònica pels grecs, (ciutat en la qual ella havia posat particularment el cor). Mai va perdonar als grecs d'haver-hi entrat abans que ella mateixa tingués temps d'ocupar la «joia de l'Egeu». Ni va poder perdonar a Servia d'haver ocupat Monastir. Bulgària havia somniat en un triomf basat sobre la conquesta de Monastir, Salònica i Adrianòpol. No va reeixir de conquerir les dugues primeres per les proeses dels servís i grecs, i perdí la tercera després de conquerir-la, amb l'ajuda servia, per la seva pròpia follia.

Aquests fets són manifestats a tothom, i si hi afegim la bàrbara conducta de l'host búlgara vers les poblacions de Macedònia i Tràcia, no ens podem estar de demanar-nos meravellats què és això que justifica a aquests escriptors de la Premsa anglesa que s'obstinen en altificar Bulgària com l'Estat model a Llevant.

Grecia, quinze anys enrera, era derrotada per Turquia, i jo recordo ben bé la mofa i el menyspreu fins l'odi de part de la Premsa Europea contra ella per la seva desfeta; i no obstant aquella desfeta no era res més que un aconeteixement com tants n'han esdevinguts a Bulgària durant aquest mes passat. Aquell aconeteixement era una retirada de l'host grega, semblant al que eren les nombroses retirades de l'host búlgara durant el curs de la seva malaurada guerra contra Grecia i Servia. Ademés, les inhumanitats que malmeten la fama de Bulgària en 1913 mai han ensutzat el nom de Grecia en 1897 ni en cap altre temps. I això és particularment significatiu, la investigació subsegüent ha posat en clar fets que justifiquen la nostra creença, que aquella retirada era enginyada pels mateixos estratègics que havien aleshores instigat Grecia a moure guerra contra Turquia, en l'esperança de veure el petit Estat Mediterrani aterrat d'una vegada i per sempre. Gairebé es creia que hi laborava alguna influència misteriosa, i el Rei Jordi se l'acusava injustament d'haver posat les mans en l'afer. Es el fet, que certs cercles interessats de l'Europa Occidental no varen trigar gaire a veure que els grecs, si no eren contrastats, avançarien probablement massa pel nord; en conseqüència, no quedava altre recurs que enginyar una retirada. Aquesta retirada es va atribuir, amb arguments insostenibles, a la no preparació i manca de disciplina de l'host grega, però de totes maneres aquell aconeteixement va quedar com un misteri pels no iniciats. La força guerrera dels grecs en aquell temps era justament tant bona com ara ha resultat. Hi ha un element característic de la raça grega,—l'element d'impetuositat,—el qual, quan és excitat, esdevé terrible en la seva acció. Aquest element és la força guerrera de Grecia. Fou excitat per causes similars en 1896, en 1912 i en 1913. Des de l'ocupació de Salònica ha estat particularment excitat per la desllealtat búlgara, la manca de generositat, la mala fe i els mètodes de fal·làcia. Així s'explica com els búlgars eren presos de terror ho i fugint davant dels grecs perseguidors des del 4 de Juliol. Durant els pocs anys que precediren a 1896, Turquia havia somès Grecia a sistemàtics aviliments i humiliacions, fins que la impetuositat hel·lènica fou excitada i esdevingué tant irresistible, que hauria estat una garantia de victòria en 1897, si no hagués estat frustrada per agents exteriors. Diferent dels grecs de 1897, els búlgars en 1913 han estat ven-

çuts a conseqüència d'una serie d'actes que no reflecten gens d'honor sobre d'una nació civilitzada. L'estigma, ademés, de l'inhumanitat búlgara està massa fermament establert per donar lloc a cap dubte. No obstant, apenes una veu d'indignació s'és enlloc aixecada que fós, en el grau mínim, comparable al menyspreu amb que Grecia fou tractada a moltes bandes pel malaurat resultat de la guerra de Tessàlia en 1897. Aconeteixements ulteriors han demostrat com era injusta aqueixa actitud vers Grecia. La nació ha manifestat fortitut, paciència, generositat, humanitat i moderació.

Està de moda proclamar exorbitants les seves pretensions, però cal una petita reflexió per demostrar que Grecia no demana res més del que és manifestament just. Que l'Epirus, Macedònia i les illes de l'Egeu són totes hel·lèniques fins al moll, pocs estaràn disposats a discutir-ho seriosament. Aleshores, en vista de l'inhumanitat búlgara, Grecia, naturalment, demana que se li assegurí que'ls elementaris drets humans seràn garantitzats als grecs que romandràn a Tràcia sota'l domini búlgar. Si no se li concedeix, aleshores el dever de Grecia serà de formular la demanda de una Tràcia autònoma sots la sobirania turca. No s'oblidarà tampoc que Grecia és l'únic país balcànic que deixa mil·lions de la seva gent sota'l poder de Turquia. Hi han més de quatre mil·lions de grecs a l'Assia Menor, i fóra no més que just que es regonegués Grecia com el llur protector natural. En veritat, això fóra la llur única garantia de seguretat, en vista dels aconeteixements de la Turquia Assiàtica.

Un sentiment anti-hel·lènic s'és anat covant a l'Europa Occidental i entre les nacions esclaves des de la guerra Russo-Turca, i paral·lelament a aquesta hostilitat contra els grecs, ha anat creixent una tendresa corresponent vers Bulgària. Ja no és més un secret que la Triple Aliança ha fet tot el que ha pogut per prevenir el creixement de un Poder Hel·lènic en el Mediterrani. Grecia, no sent una nació eslava, podí, s'ha cregut, en al·liança amb Anglaterra, esdevenir una barrera contra l'avanç teutònic o eslau cap el sud.

En el problema d'Orient no sempre són els factors visibles els qui compten, sinó més aviat els invisibles. Generalment els Estats balcànics han servit merament de figures d'escacs en les mans de les potències europees. Així la primera guerra balcànica era un moviment d'Austria contra Rússia, i la segona un moviment de Rússia contra Austria. Quan som temptats a blasmar aquest o aquell Estat balcànic, en realitat hauríem de blasmar l'antagonisme Austro-Rús.

Si Rússia i Austria no teníen cap causa per ser hostils l'una a l'altre, no hi hauria hagut ni guerres ni rumors de guerra, i la Península balcànica hauria estat ja fària temps fraternitzada i pròspera, ja fós quedant-se o no quedant-se Turquia a Europa.

Es sorprenent que les causes reals de les

perturbacions dels Balkans no són discernides fins d'escriptors qui són sovint d'un gran calibre intel·lectual. Un hauria esperat trobar la opinió pública anglesa agitada contra la causa actual que ha convertit la Península balcànica en un veritable infern. Es difícil blasmar els Estats balcànics per les llurs ambicions. Regonec que aqueixes nacions no han estat afortunades en produir grans homes d'Estat capaços de treure-les de les animositats mutues. Però toca als *leaders* de l'opinió pública senyalar el sistema d'intrigues de la diplomàcia occidental com la magna font de les misèries d'Orient. Si guin els que siguin els designis llurs, resta sempre la veritat que Austria i Rússia per generacions han estat mantenint els pobles balcànics en contínua discòrdia. Les grans potències no desitgen realment la pau. La pau és desitjada solament per les grans democràcies, però els Governos, qui són merament els comitès de la nostra civilització plutocràtica, troben sovint de l'interès llur, provocar guerres fins que els païssos beligerants acaben com a presa natural de l'exploació financiera.

Estic convençut que no més hi ha una solució, i és posar els negocis dels Balkans sobre'l principi d'una unitat o federació. Un sent a parlar molt de varies fòrmules, tals com el principi de les nacionalitats, el principi de l'equilibri, el principi de la compensació, el principi del plebiscit, de l'hegemonia, de l'autonomia, etc. Fóra molt llarg d'analitzar les raons per les quals cap d'aquestes fòrmules fóra realitzable. La pau, una pau permanent, una pau amb progrés, és solament possible sobre'l principi dels Estats Balkans Federats. No tinc prou espai en aquest article per desenrotllar aquest punt. Però pensi cadascú quines possibilitats va obrir l'any darrer una al·liança merament casual de quatre Estats balcànics, i com tots els somnis dels idealistes aparegueren per un moment probables de ser realitzats. Pensi també el lector com sempre Austria i Rússia s'han oposat extremament al principi de la federació, exactament perquè la solució prometia una pau permanent i en conseqüència frustava els designis d'elles. No vull pas dir amb la paraula federació una unió com la americana, sinó una conexió folgada—una unió d'aduanes—un rudimentari Estat internacional—una mena d'*homos pondia*, tal com el sistema de les Colònies britàniques. La unitat fora l'antídòt contra'l militarisme que és el responsable de tots els sufriments dels pobles balcànics. La idea de la federació balcànica ja no és una utopia, i darrerament ha adquirit força suficient per resistir les intrigues diplomàtiques. La gran opinió democràtica hi va en favor. Fins Rússia ara, hi han raons per creure-ho, està abandonant la política d'amparar Estats Balkànics separats, i d'ara endavant encoratja la creació d'una Unió Federada. Les influències separatistes han mantingut els pobles balcànics en una condició de retrocés. No obstant, no hi ha país

Sastreria : LA EUROPEA : Plaça Sta. Agna, 24
i Capellans, 17.
:: **ALTES NOVETATS** ::
d'entretemps i estiu de les més importants fàbriques
PERFECCIO :: ECONOMIA :: PREU FIXE

del món en condicions més favorables pel desenrotllament i la prosperitat que la Península baltànica. Geogràficament, constituiria un anell unit tres continents.

No més que pogués estar en pau, és impossible de dir quins aspectes de geni i de cultura no sorgirien pas. Jo crec fermament que si unes poques persones serioses es decidissin a dedicar les energies llurs a la vindicació del principi de l'unitat baltànica, aquest ideal resultaria ser no un esquema visionari, sinó un programa sòlid d'eficàcia política. Jo sé que a Anglaterra hi ha homes i dones de serietat suprema, imbuïts d'un ardent desig no més de promoure el benestar humà i qui menyspreuen en abso-

lut les estretes consideracions diplomàtiques i plutocràtiques. Que treballin per aquesta fi, i el llur reeiximent serà mesurat amb la justícia de l'ideal i la rectitud del programa. El present és el moment psicològic per tal empresa. Els Governos europeus no seran capços de contrastar tal influència. Seran induïts a promoure el principi de federació dins de la Península baltànica, després de imposar la cessació del conflicte, regoneixent fets consumats (llevada la presència italiana a l'Egeu) i garantint els Estats baltànics contra tota escomesa.

(De *Review of Reviews*).

(Trad. R. B.)

Llibres de pietat i religió

No fa gaires setmanes que un amic meu, molt amic de la CATALUNYA, parlant de llibres ascètics, em deia: —Un confés me recomanava una volta el Kempis, Sant Francesc de Sales i altres autors i jo vaig dir-li: —Perquè no em recomana l'Evangeli?

Tenía raó l'amic. De tots els llibres que s'han escrit en el món, de cap altre s'exhala aquella flaire de suavitat, de conort, de mansuetut, de fermesa, de poesia, d'unció que surt dels Evangelis. Car així com no hi ha hagut cap pintor que hagi sabut donar-nos una semblança de la cara i figura de Jesús que deixi satisfeta l'ànima, ni l'idea que de Jesús ens dona l'Evangeli, tampoc hi ha hagut poeta ni escriptor que ens hagi sabut donar una fesomia moral tant completa com la d'aquelles quatre semblances immortals, tant vives, tant senzilles, tant sense pretensions i per ço mateix tant artístiques, del qui deu ésser nostre Mestre i model.

Bò és així mateix que l'Evangeli s'acompanya, per aquelles persones qui no sàpiguen fer-ho per elles mateixes, d'explicacions històriques que esclaresquin el text, ademés de les hermenèutiques i teològiques que ja porten les edicions revisades per l'Íglesia; bellíssims i sapientis comentaris, exposicions i gloses sobre paraules i actes de Nostre Senyor escrigueren els Sants Pares i els grans expositors i fins són dignes de lloança en altra sentit les obres literàries i novel·les més eminents que descriuen d'alguna manera passos i figures de l'Evangeli.

Però, aquests comentaris, exposicions, gloses i representacions serveixen per fer estimar els Evangelis i cridar l'atenció sobre d'ells i per ajudar a treure d'aitals flors la puríssima mel que contenen; mes no per a substituir-les.

I no obstant no hi ha llibre més poc conegut que aquest llibre, que no és sols sagrat, sino que és profundament humà, i conté més poesia, i més bellesa i més alta ciència del cor de l'home i de l'ànima dels pobles que cap altre llibre fet de mà d'homes. No parlo sols dels no lletrats, parlo dels lletrats, dels poetes, dels escriptors, de molts dels qui parlen de política i de religió i fins de filosofia. Jo he preguntat a certs homes de gran talent i no poca cultura i els hi he demanat que amb vera sinceritat em diguessin si havien llegit, complets, els Evangelis: quasi tots m'han confesat que no els havien llegit i altres que no han volgut

confessar-ho, bé els hi coneixia jo que no en tenien clar concepte. Quants seran, dels que passen els ulls per aquestes ratlles, els que hauran de confessar-se a sí mateixos, amb certa confusió, que no'ls coneixen!

I això de vegades no és culpa dels qui caminen pels extraviats viarans: la culpa a volte és dels guies: l'Evangeli havia d'ésser i no és el primer i més preuat llibre que posessim a les mans dels nostres fills i el que havia d'ésser nostre llibre de contemplació i de lectura espiritual, sens per ço rebutjar els altres dels bons escriptors veraderament místics i ascètics. Perquè si la societat nostra no és prou cristiana, és perquè no coneix com deuria l'Evangeli, perquè no beu directament de l'Evangeli l'aigua pura de la doctrina, i així no té de Jesús nostre Senyor la exacta, pura i forta idea que n'ha de tenir el bon cristià.

Va arribar un temps que tot-hom escrivia llibres de devoció i pietat i tot-hom se considerava amb forces per a ésser escriptor místic, cosa veritablement difícil, perquè el bon escriptor místic cal que tingui, ultra la forta sava teològica, el sentit altíssim de la poesia i l'unció que no s'abasta sens ésser, ademés de bon poeta, home de cor net i ple de pietat per els altres homes, i la producció literària mística i ascètica espanyola se reduïa a uns manualets i devocionaris—la majoria sense suc, sense forma i sense substància—i qualque traducció del francès; tot això venia a representar en la literatura religiosa ço que les imatges de cartró pedra en l'escultura i els floreros... cartró buit i flors de paper pintat; i clar és que sols havien d'infondre i inspirar una pietat molla i llaunera, de florero i cartró, no la pie-

tat senzilla, viva, forta, fonda i plena que és la verdadera pietat, perquè tot ço que no s'ia en ella plenitud i solidesa i fermesa, és buidor i polsim que una bufada s'emporta.

Sort encara que qualque editor tenia el bon acort de fer edicions de tal qual obra de Santa Teresa, Sant Joan de la Creu, Frà Lluís de Lleó i l'altre Lluís de Granada, dels PP. Rodríguez i Nieremberg i de les bones traduccions antigues de Sant Francesc de Sales i el P. Tomàs de Kempis; però aquelles obres de la gloriosa tradició mística i ascètica espanyola—per la qui encara avui suren noms espanyols dins els llibres estrangers en tota llengua—quedaren com ofegades per l'inundació d'aquells manualets i llibres que abans he dit. I el secret de tot això se trobava—i encara avui en trobaríem mostra—en que, per una part, governava el mal gust del cartró pedra, i, per altra part, perquè avui a Espanya saben els editors que'ls únics llibres de bona venda són els llibres de devoció i les novel·les... que no vull anomenar.

L'invasió de la pietat francesa—tant diferent de la nostra com diferents som de temperament i de raça, malgrat el parentiu llatí de que molts parlen—venia empitjorada, per lo que toca a les terres on parlem català, per una traducció... no; per dues traduccions horribles fetes. Traducció primera: del francès al castellà, feta a tant la plana, tot lo més baratet possible, a un castellà inpur i infame. Traducció segona: la feta en l'enteniment del devot català qui sabia poc castellà ni'l sentia, ni podia sentir l'esperit que la primera traducció ja no portava. I no parlem de les traduccions fetes dalt de la trona, en les misses de comunió i els tridus i les novenes, de primera vista amb tota la manca d'unció que es pot suposar-se.

Gràcies a Deu avui comença molta gent a pensar que la literatura piadosa i la mística i ascètica cal que siguin ben escullides i les traduccions ben acurades i que és molt convenient que la pietat catalana tingui bons llibres catalans i com cimbal de tot això que aquesta literatura catalana conti amb bones exposicions dels llibres Sants, i, sobre tot i per damunt de tot, amb edicions populars, exquisidament fetes, del llibre dels llibres: els Sants Evangelis.

Això pensava mentres amb delectació llegia, no fa gaire, *L'Evangeliari* de Mossèn Frederic Clascar i *El Sant Evangeli i els fets dels Apòstols*, traduïts en bon català per D. Marià Serra i Esturí, Pvre., llibres que tinc sobre ma taula i sovint lleigeixo i faig que lleixin els meus fills.

ANGEL RUIZ I PABLO



Goma, Ortopedia, Higiene

Cotons, glaces i benes

Braguers i faixes ventrals a mida

TUSELL GERMANS - Barcelona

Fàbriques:

Goma i cel·luloides.—Font honrada, 3

Apòsits antisséptics.—Vila Vilà, 89

Botigues i magatzems:

● Ronda de Sant Pere, 12.—Fontanella, 20 ●

— Enviem catàlegs a Farmàcies i Drogueries —

El discurs mestre de'n Suñol

La personalitat municipal

(Acabament)

Prevaleixent el sentit orgànic i dinamista sobre l'individualista i abstracte que dominava abans les escoles, avui, quasi bé ja ningú dubta que les persones socials tenen una persona humana. Caracteritzen la persona tres notes ben fonamentals: és un ser que subsisteix i viu per sí, amb espontaneïtat pròpia i peculiar; té consciència, que, com diu en Giner de los Ríos, consisteix en una penetració íntima del ser, que es revela coneixent, sentint i volent; i aquesta consciència està dotada de raó, això és, del sentit del suprem, del diví i del absolut. En una pluralitat d'individus hi sorgeix la persona quan la comunitat de fins i la comunitat de vida li dona una unitat veritable; allavors hi neix la consciència col·lectiva, revelada de vegades tant sols en alguns dels individus que la formen, i que veuen així a constituir-se en orgues actius de la mateixa; i aquesta consciència és racional, puix s'enlaira fins a les idealitats més absolutes. No és tangible la persona social, però té la mateixa realitat que la persona humana, la qual unitat no'ns apareix mai sensiblement, sinó sols en els seus estats temporals i sempre variables.

El Municipi és una persona social gloriósament vella en la Història de la civilització dels homes. El desenrotllament natural de la família produeix la gens; la reunió de la gens, fa naixer la fratria grega i la curia romana; l'agrupació d'aquestes dona lloc a la tribu, i quan la tribu es fixa, apareix la Ciutat, el Municipi. La comunitat de vida inevitablement engendra la comunitat de fins, la precipitació de realitzar-los amb la cooperació de totes les famílies que conviuen; i allavors, l'ànima social del Municipi està formada. Mes no n'hi ha prou. Les persones no poden subsistir sense el Dret que condiciona tots els fins de sa existència, que és la llei suprema de la seva vida. Necessitem declarar el Dret ideal i traduir-lo lliurement en realitats fecondes; i en aquest aspecte jurídic, en quan consagrem les activitats més delicades i més nobles a la elaboració de la justícia, són Estats sobirans. Així es feu Estat el Municipi; així continuà essent-ho, malgrat l'esclavatge a que l'Estat nacional el té sotmès avui, i mentres no se'l posi en condicions que com a tal Estat funcioni, no viurà normalment, sinó en plena i dolorosa malaltia.

Hi ha qui nega que puguin ésser Estats sobirans els Municipis i altres persones socials que no gosen d'absoluta independència, reservant per la Nació aquesta dignitat suprema. No és ocasió ara d'entrar en discussions científiques sobre el particular; mes si us diré que jo no veig en lloc cap Estat nacional absolutament independent. Els que no tenen en l'ordre oficial un superior jeràrquic, estan limitats per la naturalesa dels seus fins propis, per la seva coexistència amb els demés Estats, pels interessos generals de la civilització, pels principis eterns de la justícia. Així com l'home, com més perfecciona sa cultura, menys pot obrar segons el seu arbitre, tot i essent més lliure, així també

les Nacions amb l'avenç dels temps aniran perdent la independència capritxosa de la que encara en queden restes, i tot i afirmant cada dia més accentuada la seva personal autonomia, s'hauran de moure precisament dins del sistema de relacions generals establert per la consciència universal. I és que la llibertat, senyors, no consisteix en fer ço que's vol, sinó en fer amb espontaneïtat tot ço que's deu.

Si, el Municipi és un Estat, encara que no tingui ni degui tenir absoluta independència, com no la té cap persona humana ni social. Ja és sabut que la paraula «política» significa etimològicament quelcom que's refereix a la ciutat. En ell s'hi realitzen jurídicament els fins que més immediat contacte tenen amb la vida de l'home i de la família, fins de beneficència, de cultura, de comunicació, de seguretat, d'higiene; a ell, a la pàtria local, han consagrat els homes les iniciatives més genials, els amors més fervorosos, les abnegacions més pures; ell ha engendrat a les Nacions i els hi sobreviu, recullint quan moren el sediment espiritual que deixen en l'Història.

En son sí s'hi elabora misteriosament el Dret civil que brolla amb abundància en forma de costum de la consciència col·lectiva, dret del que sols ne passa una petita part a les lleis i als Còdis nacionals, que són com un reflex miserable de l'immensa riquesa jurídica que jeu en l'ànima dels pobles; dret amb el que s'honoren de vegades les ciutats, eternament, com ho feu Roma, i del que ni sisquera es dona compte sinó d'una manera imperfectíssima la mateixa col·lectivitat orgànica que'l produeix, la qual porta la sobirania a les entranyes, i sols ne sent les palpacions més febles.

El Municipi ha sigut teatre de totes les transformacions del Dret públic, defensa de l'home i la família contra el despotisme polític dels Governos, escola positiva i resplendent de llibertat. «Es en el Municipi, exclama en Tocqueville, on resideix la força dels pobles lliures. Les institucions municipals són a la llibertat, el que les escoles primàries a la ciència; la posen a l'abast del poble; n'hi fan gaudir l'exercici pacífic, i l'habituen a servir-se'n. Sense institucions comunals, una Nació pot donar-se un Govern lliure, però no té pas l'esperit de la llibertat.» «Les llibertats locals, diu un autor aludit per l'Azcarate, fan que la mateixa rutina serveixi al progrés, perquè la que creen, és la rutina de la llibertat.»

Essent un Estat el Municipi, es fa precís reconstituir-li els orguens propis per l'exercici de les funcions que com a tal li corresponen. S'ha de renunciar, per de prompte, al desventurat sistema vigent en les Nacions llatines, de sotmetre'ls tots a una mateixa llei. Les regles orgàniques han de tenir una generalitat i una amplitud que'ls permeti desenrotllar lliurement la seva vida, sense més intervenció governativa que la que naix de les naturals relacions de dependència jeràrquica: i han de dictar-se amb separació per tipus diferents de Municipis, essent preferible per les grans ciutats, la concessió de Actes o Constitucions particulars, com així

ha vingut fent-se en la nació anglesa. Ha de haver-hi la separació dels tres poders. El judicial no existeix avui més que de nom, puix depen del ministeri de Justícia; el legislatiu i l'administratiu estan completament confosos, ço que obliga als Consistoris a ocupar-se de qüestions inadequades a les aptituds d'una Assamblea. Un Govern municipal, format d'un nombre reduït de regidors, administraria sens dubte els interessos comunals amb més energia i promptitud, i d'aquest mode el Consistori podria consagrar-se amb més repòs a les funcions de crítica dels actes administratius i a les legislatives i econòmiques.

Es indispensable sobre tot, concedir llibertat financiera als Municipis, sense la qual, totes les llibertats resulten falses i enganyoses. La seva esfera d'acció creix cada dia; i amb ella, les necessitats a que ha d'atendre. L'Estat nacional, abdicant de certes funcions que avui exerceix no prou degudament, deu renunciar a alguns dels seus impostos en favor del Municipi, deu permetre-li crear-ne d'altres justificats per les transformacions econòmiques modernes, com l'impost sobre millores de terrenys que de rústics passen a ésser urbans, i deu facilitar-li la reconstrucció de un patrimoni propi que, com diu el doctor Torras i Bages, dona valor i dignitat, emancipa de la sumissió a les pretensions indegudes dels Governos, i és una basa de posició econòmica per les classes desvalgudes i una ferma garantia d'ordre i de tranquil·litat social.

Es d'esperar que un dia o altre els Estats dels països centralistes reintegraran al Municipi amb reformes legislatives, en la plena possessió de la seva personalitat jurídica. Però jo observo que mentrestant les grans ciutats, la població i el territori urbà de les quals augmenten d'un modo formidable, van readquirint, fins contra els preceptes de la llei, una part d'autonomia, amb actes cada vegada més significatius i més concrets. Els organismes emmalaltits tendeixen a recuperar espontàniament l'estat normal, si tenen forces suficients per fer-ho; la persona social del gran Municipi, vigorosa, culta, conscient de les seves trascendents finalitats, sent un impuls irresistible de lliurar-se de les causes morboses que li impideixen ésser mestressa dels seus actes.

Veieu, sinó, el que succeeix en algunes grans ciutats, entre elles la nostra Barcelona. El desvetllament de la consciència popular ha posat en moviment el cos electoral, que és el seu orgue, i aquest, fent un esforç suprem, ha començat a designar veritables representants de l'opinió. Això ja constitueix pel Municipi una convalescència franca, que condueix directament a l'estat de salut del *self-government*. Jo ja sé que aquesta obra la fan encara les organitzacions polítiques que no són sempre una expressió fidel de l'ànima social; però al cap-d'avall són orientacions de la mateixa, i tradueixen més o menys justament les seves aspiracions y'ls seus dalers. Mentres la representació està falsejada, els hi és molt difícil als regidors sustreure's a l'influència dels seus capdills polítics, delegats quasi bé sempre del Govern. Queda interceptada, allavors, per altre part, tota comunicació entre ella i el poble, qui, no sentint cap comunitat moral amb els qui en nom seu parlen i actuen, lluny de prestar-los la seva cooperació feconda, se consagra a un incessant i destruc-

tor treball de crítica, entregant-se, segons frase de l'Almirall, a una orgia infernal de negacions. I així, tota reconstrucció autonòmica municipal es fa impossible. Bé és veritat que'ls organismes oficials dels partits polítics, imposen moltes vegades un determinat criteri als seus elegits del Municipi, invocant l'absurde monstruós del mandat imperatiu: però son ja molts els homes que, al sentir-se veritables representants de la Ciutat, i no d'un Comitè, ni sisquera d'un grupu d'electors, tenen el valor moral de rebutjar aquestes imposicions innobles, i de no sotmetre's a cap més regla de conducta que la que'ls dicta la propia conciencia.

Quan la representació existeix realment, la opinió i els regidors se posen en contacte, desenrotllant-se una corrent intensa, productiva, d'obres positives. Cap obstacle és suficient allavors per a impedir-ho; ni els inextingibles odís dels fanàtics, ni les baixes intrigues dels malvats, ni la ridícula verborrèia dels tontos. La col·laboració de la col·lectivitat infundeix al Municipi una força irresistible, despertant-li inesperades energies i fent-li fer obra autonòmica per sobre les traves de la rutina i de la llei i fins de vegades per sobre la mateixa voluntat dels homes que la fan. Mercès a aquesta col·laboració, va poder un dia en Rius i Taulet, allavors veritable representant de l'esperit de Barcelona, empènyer-la pel camí de la civilització, celebrant-hi una d'aquestes grans fires internacionals, que són com una aproximació amorosa i fecondant de tots els pobles de la terra. Mercès a aquesta col·laboració, ha pogut el nostre Ajuntament, rompent tradicionals entorpiments, estudiar amb serietat o resoldre alguns problemes importants que afecten a la vida i a la higiene, a la cultura i al decor de la ciutat; ha pogut nivellar la Hisenda comunal, convertir el deute, regularitzar la recaudació de arbitres, organitzar el cos d'empleats, preparar la reforma, crear Museus, sentar les bases d'un projecte de portada d'aigües. I si no apareixen nous obstacles en aquest camí de recuperació espontània de la autonomia de nostre Municipi, ben aviat havem de veure com s'acaba la extensa xarxa de clavegueres, com s'empedren i urbanitzen vies públiques, com se construeixen mercats grandiosos, com s'edifiquen escoles a la moderna, com s'enderroquen cases d'alguns carrers esquifits i tortuosos on no hi entra el sol ni hi corre l'aire, com d'entre els núvols de pols i els munts de runa de les cases velles aterrades, en sorgeixen boulevards amples i formosos, arteries capitals per on

circuli vibrant i ardent la vida de la nova Barcelona.

«En la nostra època, diu en Chamberlain, el Municipi ha vingut a ésser el centre actiu de tota la vida pública; el Consell comunal, el director d'una gran empresa urbana de la que cada ciutadà és un accionista; el dividend que per ella se reparteix, consisteix en el millorament de la salut, en el benestar creixent, en la felicitat completa de tota la ciutat.» Aquest caràcter del Municipi modern se va accentuant; la municipalització dels serveis públics, que per la seva naturalesa importen monopoli, s'extén per tot el món civilitzat, i d'un modo especial en les nacions que, com l'anglesa, se distingeixen pel seu individualisme. Això no sols proporciona, de vegades, recursos abundants als municipis, sinó que'ls hi fa exercir una funció social benefactora posant a l'abast de tot el poble els elements més necessaris per a la vida, i defensant-lo dels egoïsmes extremats amb que procedeixen les empreses dels serveis que no tenen concurrència. L'acció social, posada en mans del Municipi, no'l fa caure tant fàcilment com a l'Estat en el pecat d'absorció i de despotisme, puix no disposa, com aquest, de la coacció i la força pública per poder atentar contra la llibertat dels ciutadans amb el pretext d'afavorir-los.

Els grans municipis moderns han vingut a constituir-se en poderosos centres de resistència contra l'acció invasora de l'Estat. Ells únicament comencen d'ésser prou prepotents per a deturar-la; d'ells han de venir les noves energies que, reaccionant contra la congestió estatista, retornin a tots els orguens socials la seva propia vida.

L'acusació que's fa als grans municipis de voler contralitzar dins de la regió o de la comarca en que radiquen, no és sinó filla de la por que infón la seva acció deslliuradora. Voler fer abdicar de ses funcions abusives a l'Estat per atribuir-les al gran Municipi, seria el mateix que canviar de lloc la tirania, fent-la més immediata i més intensa. El Municipi modern de les grans ciutats, sanament constituït, no centralitza en el sentit polític i odiós de la paraula. Les transformacions dels nostres dies, sobretot en les vies de comunicació entre els pobles, han creat, naturalment, centres de vida que res tenen que veure amb les centralitzacions polítiques filles de l'artifici i de la llei. En aquests centres, veritables cors de les societats humanes, s'hi reben de per tot arreu idees i productes que's fan circular després impel·lint-los fins a les arteries capilars de l'organisme. No hi ha en ells res d'anor-

mal, de patològic; són, pel contrari, absolutament indispensables per la salut social.

Aquests grans municipis han d'ésser, a no tardar molt, el lloc on els partits polítics actuals, que porten encara en l'esperit el raquitisme doctrinari, s'eduquin positivament en el delicadíssim art de governar i hi descobreixin una síntesi d'harmonia entre les seves doctrines antagòniques. Els partits de oposició, que són els que al cap-d'avall dominen els Municipis de les grans ciutats, estan impregnats d'un dogmatisme que'ls fa impotents per penetrar les realitats aspres i constantment veritables de la vida. Es en el gran Municipi on se troben els partits enfront de tots els seus problemes i on han de resoldre'ls precisament d'acord amb els homes d'idees més contraries; és allí on senten la necessitat d'abandonar la part imaginativa o inactual dels seus programes; allí, en mig de la solidaritat de devers i de responsabilitats socials, on els homes públics aprenen a respectar-se mutuament, on perden la superbia rígida d'escola, on se persuadeixen que si amb la doctrina s'entreveu l'ideal, sols amb la voluntat constant i amb l'estudi de la vida, és possible governar bé als pobles.

Jo crec que la nostra Barcelona està en condicions de realitzar totes aquestes trascendents finalitats del gran Municipi, de complir una missió política, social i patriòtica dins de Catalunya i dins d'Espanya. Ella ha de seguir essent la gran fornall on se forgi l'ànima catalana; ella ha d'expandir per tot arreu el sentit autonòmic de la seva vida pública, el sentit positiu i pràctic de la seva vida industrial. El municipi, si vol seguir accentuant la propia personalitat, té encara aquí una altra obra capital a realitzar, la de donar un vigorós impuls a la cultura de la ciutat, la de fomentar per tots els medis el conreu de les lletres i de les arts, no prou estimades en certes esferes on hi dominen en absolut les preocupacions de caràcter econòmic. Mes s'ha d'evitar que un entusiasme immoderat no'ns faci caure en l'extrem contrari; en el de despreciar l'equilibri de la Hisenda comunal, com en algunes ciutats ha succeït, en el de desacreditar-la i empobrir-la, amb el pretext d'atendre a les necessitats de la cultura. No hi creguem en els pobles artistes, en els pobles savis que són pobres, que enganyen els acreedors i no paguen els seus deutes. Les Ciutats italianes de l'Edat Mitja, febrosa-

Editorial Ibèrica, Balmes, 87. - BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages
Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega	Ptes. 35
Tela	» 45

Acabat el temps de la subscripció l'obra valdrà

Rústega	Ptes. 45
Tela	» 55

ment entregades al negoci, riques pel comerç i per l'indústria, religiosament complidores dels seus compromisos econòmics, varen ésser les creadores d'aquelles dinasties il·lustres de comerciants artistes, les que'ns van llegar les obres d'art que seràn l'admiració de tots els segles. L'art de tots els pobles pobres, fa com l'alcohol ingerit per un cos dèbil, se'n puja al cap i tot se'n va en paraules. Es precis tractar-les amb molt enteniment i amb molta elevació aquestes qüestions d'art i de riquesa a Barcelona. Als intel·lectuals, als escriptors, als poetes, als artistes, se'ls hi ha de demanar un gran respecte per l'obra econòmica, fonament civilitzadora i progressiva dels gloriosos menestrals de Barcelona, per les tradicions d'ordre, de rectitut i economia que són la basa principal de la prosperitat del nostre poble. A les classes econòmiques se'ls hi ha d'infondre novament el vigorós esperit col·lectiu, l'amor intens a la cosa pública de que històricament tenen donades tantes proves, perquè pugui tornar a renàixer sobre les seves cendres de tants segles, aquell lluminós patriciat barceloní, intel·ligent en els negocis, il·lustrat i cultíssim en les arts i les ciències, savi, prudent i patriota en el govern del poble.

Fem-la entre tots una obra de deslliuració, de solidaritat social i de concòrdia a Barcelona. Afirmem-la bé la seva personalitat i la seva autonomia municipal, nosaltres que la sentim intensament, que tenim consciència del que la Ciutat nostra fou un dia, i que hem tingut tantes vegades, en les hores d'enamoraments patriòtics, la visió esplendent del què ha de tornar a ésser. Ella, Barcelona, la patria de tots els catalans, és l'encantament dels nostres ulls, la santa terra on tenim arrelats afectes molt íntims dels nostres cors. De sos palaus i temples hem rebut molts de nosaltres les primeres impressions artístiques que han deixat la nos-

tra ànima tota perfumada de bellesa; en ses constitucions de la velluria hi hem begut àvidament els preceptes d'aquella justícia que serà un honor etern per la consciència humana, els principis d'aquelles llibertats que fan portar amb orgull, com un títol il·lustre de noblesa, el nom de ciutadà del poble que les declara i les practica; en ses Cròniques i en sos Arxius hi hem recullit les tradicions, les gestes heroiques d'aquell poble que ha practicat el treball com una religió, que ha dominat el mar i no ha tiranitzat les Nacions, que ha portat per tot arreu els productes del seu esforç i del seu enginy. Per sos carrers i places ens sembla encara que hi sentim passar silencioses les ombres augustes dels seus prínceps, dels seus concellers, dels seus cronistes; que hi sentim palpitant l'esperit democràtic dels seus menestrals, l'incansable activitat de la seva plebs, l'enlaira sentit jurídic de sos juriconsults, l'ardiment de sos navegants, l'inspiració sobria i genial dels seus artistes.

Mes, perquè la estimem i ens en enorgullem, l'hem de continuar la seva historia. No la volgum una Barcelona immòbil, ofegada per administracions absorbents que no la deixen viure amb llibertat, sinó autònoma, civilitzada, progressiva, forta, extesa de riu a riu, enlairada fins al cim de les muntanyes que la volten, perquè des d'allí pugui portar terres endins l'alè del mar, i amb ell, l'esperit de la civilització d'Europa. Confor-mem-nos-hi amb que passi Barcelona la crisi espantable d'una creixença ràpida, les febrades engunioses de les grans ciutats modernes, mentres poguem posar-la tots plegats en condicions que sigui digne del seu passat, el seu pervindre.

RON BACARDI

Els joves del "Vell Motto"

El 12 de Juliol publicava CATALUNYA l'article, d'un amic ausent, *Un vell motto*, i el contestà la revista a la qual al·ludí, ço és, *Renaixement*, orgue potser únic avui en dia de l'Unió Catalanista. El nostre amic, de retorn, ens prega l'inserció en aquestes planes de l'article de la Revista unionista, car desitja—diu—que nostres lectors tinguin tots els elements de judici per resoldre definitivament una qüestió que, tant mateix, té un bocinet d'interès.

Heu's-aquí l'article, i una petita nota del nostre amic, que pot servir-hi de resposta.

Xaruga subtileza

Hi han esperits subtils qui tenen el dò de sapiguer endevinar els grills d'una taronja sens obrir-la; n'hi hà, qui amb l'ajuda d'una toria saben senyalar allà on, terra endins, hi passa una deu d'aigua; i fins n'hi hà de subtilíssims, qui volen trobar una contradicció entre la intransigència de la nostra dignitat nacionalista i el fet de dedicar un número extraordinari a la memoria de mossèn Cinto.

Els esperits subtils diuen: «mossèn Cinto era partidari d'Espanya i de la dinastia ac-

tual: *Renaixement* publica un número dedicat a mossèn Cinto: «ergo» *Renaixement* s'ha tornat partidari d'Espanya i de la dinastia actual».

I de tot això, com a bons regionalistes, se'n feliciten.

Ara la llàstima—per ells—és que tot això els haurà sigut un goig sense alegria.

Perque'l titllat d'espanyolisme i de dinastisme borbònic que ells apliquen al gloriós autor de *Nit de Sang*, el trobem un xic discutible. El sentit de totes les coses és sempre relatiu al medi ambient on elles se troben, i aquest medi ambient, aquesta vida que envolta una obra o una existencia, és el primer que s'ha de tenir en compte, quan noblement, s'en vol fer la valoració. D'això que fins nosaltres, humils de nosaltres, ho sabem, es veu que'ls esperits subtils no'n tenen esment encara. Mossèn Cinto, florint en una època en que la nostra terra passava per tots els assaigs i totes les incongruències ideològiques del primer període d'una renaixença política, havia de reflectir en la seva obra profundament nacional, profundament Catalana, aquest estat de l'esperit nacional de Catalunya. Es trobava en una època en que no's preveia encara ni l'abada del veritable sentit del nacionalisme;

d'aquest nacionalisme que ara comença a revelar-se definitivament com el moviment més renovador i més avençat de la terra. Era una època en que encara el nom d'Espanya era pronunciat com una esperança per llavis Catalans: Catalunya encara no havia presentat categòricament les seves aspiracions a l'Estat espanyol, i aquest—naturalment—no havia tingut ocasió de refusar-les. Les «Bases de Manresa», primera concreció del voler polític de la nostra Terra, en aquest moviment de renaixença, són formulades l'any 1892, quan ja l'obra del poeta, passant per tots els torments de la seva dolorosa odissea, s'en vola cap el consol d'un sagrat misticisme, deixant de reflectir les nostres actuacions i les nostres lluites col·lectives.

Tractant les coses des d'aquest punt de vista tant arbitrari, com el tracten aquests senyors subtilíssims, quina fora la personalitat del primer període de la nostra renaixença qui pogués lliurar-se d'aquest dictat d'espanyolisme? Durant els primers vint-cinc anys dels Jocs Florals, i encara uns quants anys més i tot, veiem en la seva producció patriòtica, una veritable confusió de noms; usant tant indistintament dels mots Espanya o Catalunya en la designació de la nostra Patria, que sota una estrofa que podrieu acusar d'espanyolista, se n'hi troba un'altra dintre de la qual hi batega el més exaltat sentiment d'independència.

No; aquest sentiment d'esperança en Espanya durant la resurrecció Catalana del passat segle, no era un pecat davant la Patria, perquè s'hi podia creure de bona fè, perquè es podia confiar—equivocadament potser, però amb sinceritat i noblesa—en un canvi d'actuació, per part de l'Estat espanyol; en una rectificació d'errors, davant l'exemple redemptor de Catalunya. No, això ningú pot senyalar-ho com un manament a la nostra causa nacional; el que sí pot senyalar-s'hi, és l'actuació dels qui posant-se en els llavis una mentida d'amor a Catalunya, prediquen avui al nostre poble, que la seva felicitat li ha de pervenir de l'Estat espanyol; d'aquest Estat regit per els mateixos homes, i el que és pitjor encara, per el mateix etern esperit, que preferí enfonsar-se abans de donar l'autonomia a Cuba.

Que mossèn Cinto no ens acompanyaria en la nostra acció pura i definida, aclarida tant sols per la llum de l'ideal, en aquesta tasca de fè i de sacrifici? Ja és molt dir això, ja; ja cal tenir *subtilitat* per a fer aquestes afirmacions, això que diuen que ells no tenen: la *llave de los sueños*! No som gens destres en *ciències ocultes* nosaltres per a sostenir el contrari; però sabem que ni diferenciacions en l'amor a Catalunya l'allunyaríen de nosaltres, ni—això que'ns en allunya a molts—aquesta abnegació i aquest desinterés personal que són precisos per a seguir la nostra ruta.

I de totes maneres l'obra de mossèn Cinto no és d'ells ni de nosaltres. L'obra del geni no hi cap dintre un matí de la vida del seu poble. L'obra del geni és del poble sencer; és com una divina vibració de l'ànima col·lectiva, feta art i poesia; hi hà en ell una concreció de totes les característiques de la raça, tornades virtuts per la poixança de la seva força espiritual.

L'obra del geni és de tot el seu poble. I és obra nacionalitzadora, perquè—fins deixant apart la orientació que prengui—tant sols en el fet de la seva existencia s'hi trasllueix l'existencia també d'una raça nacional, d'un poble que està dotat de tots els

organismes per a actuar lliurement, amb vida pròpia.

Per això, el retre l'homenatge de la nostra humilitat a mossèn Cinto, al geni que infongué la seva vida al cos renaixent de la Patria, no significa gens ni mica una rectificació del criteri de «tot o res» de la nostra dignitat.

Precisament, d'entre els molts i valiosos treballs que vàrem rebre per a la confecció del nostre referit número extraordinari, un n'hi hagué, d'una notable personalitat, que casualment queia dintre del mateix error de criteri en que ha caigut la subtilitat d'aquests senyors. I per aquest treball no hi hagué lloc a les planes de *Renaixement*. Entenguin-ho bé, doncs.

No; avui aquest «tot o res» s'aixeca esplendorós dintre de la nostra ànima, enar-dint-nos per a la conquesta de la nostra perfecció individual com de la col·lectiva de Catalunya. I diem esplendorós i no fatídic, perquè no és la tragedia del «res» el que preveiem avui a través de la lluita, sino la gloria del «tot». Aquest «tot» que per Catalunya vol dir llibertat i vida plena; aquest «tot», per l'adveniment del qual lluitem amb totes les energies de nostra pensa humil però desemboirada d'ambiciosos egoismes, i per al qual seguirem lluitant amb la paraula i amb l'acció, apartant d'un cop de braç la subtileza de totes les trenyines que els vividors de l'actual estat de coses, ens interposin, per a ennuvol·lar-nos la visió de l'ideal, i apartar-nos del camí dretur, —immòbil en la seva orientació fecunda— que'ns hi mena.

Un dia En Modest Urgell tornava d'Hospitalet portant sota'l braç un punt d'un cel morat, darrera un primer terme de pallers.

Va al seu taller i mentre acabava d'esboçar el quadre hi arriba En Comelerà.

—Què't sembla?—pregunta l'Urgell.

—Ma noi què pallers!—fa l'altre.

L'Urgell es mira el quadre, i tot de sobte d'una pinzellada esborra el primer paller de la dreta. Quan acabava de fer això, entrava l'Urgellés.

—Oi que vens bé. Que m'en dius d'aquesta tela?

—Renoï, què pallers!—

L'Urgell vacil·la una mica; però a la fi esborra el primer paller de l'esquerra.

L'endemà, al rependre la tasca, demana el parer franc i lleal d'un amic de confiança.

—Doncs, la veritat, amic Urgell, trobo que és molta palla per a un quadre sol.—

L'Urgell, en el comble de l'estupefacció, esborra els tres pallers que hi quedaven.

Després aquell quadre, aquell cel morat, era premiat a Munic i adquirit per l'Estat alemany, fent ressonar per aquelles terres el nom de Catalunya.

I això ens ha vingut a la memòria ara, tot pensant que hi han esperits tant infinitament subtils, que davant d'un quadre així sens adonar-se'n de la terra ni del cel, sols hi haurien sapigut veure uns pallers i a ells se n'haurien corregut... a cercar-hi agulles.

Fins aquí parla *Renaixement*. Ara el nostre amic diu:

«Elegantment, la revista unionista tracta de fer-nos creure quelcom d'increïble. Diu la dita revista que quan Mn. Cinto florí encara no es preveia ni l'aurada del veritable sentit del nacionalisme, entenent-se per aquest sentit, creiem, la afirmació d'una personalitat irreductible, la decisió d'una llui-

ta de races ans que una minvança de dret. I bé, aquestes coses ja eren en l'ànima i el verb de D. F. Pelai Briz, per no citar més que un literat notori, avant-passat d'un dels més notoris redactors de la revista *Renaixement*. No calfa pas la declaració oficial de les Bases de Manresa! per saber si en Verdaguer era partidari d'un sentit de pugna del qual se'n poden retreure textos infinits en la literatura catalana de molt, molt abans de 1892, fins i tot de quan en Verdaguer començava la seva obra poètica. ¿Es que un poeta necessita una declaració política oficial per definir la seva forma de patriotisme o pot bastar-li un estat considerable de la literatura? Qualsevol imaginaria això darrer. Però és que en l'obra d'en Verdaguer posterior i tot a 1892, hi trobem proves del seu orde d'esperit acostumat, ço és, partidari de l'Unitat Espanyola i del monarquisme.

Que Mossèn Cinto no aniria de bracet amb els senyors de *Renaixement*, és conseqüència immancable dels fets establerts.

El paràgraf més just de l'article de *Renaixement* és el que diu:

«I de totes maneres la obra de mossèn Cinto ni és d'ells ni de nosaltres. La obra del geni no hi cap dintre un matí de la vida del seu poble. La obra del geni és del poble sencer; és com una divina vibració de l'ànima col·lectiva, feta art i poesia; hi

ha en ell una concreció de totes les característiques de la raça, tornades virtuts per la poiança de la seva força espiritual.

»La obra del geni, és de tot el seu poble. I és obra nacionalitzadora, perquè—fins deixant apart la orientació que prengui—tant sols en el fet de la seva existència s'hi trasllueix l'existència també d'una raça nacional, d'un poble que està dotat de tots els organismes per a actuar lliurement, amb vida pròpia.»

Aquesta doctrina és un tòpic del nacionalisme, i l'acceptem, és clar; però ¿no significa quelcom el fet que la opinió de la resolució del problema català dintre un corrent de germanor ibèrica s'emporti gairebé tots els grans noms de la nostra poesia, de Milà i Fontanals, Aguiló i Pons i Gallarza fins a Joan Maragall, Costa i Llobera i Alcover, i que en canvi l'esperit de sistemàtic abrivament i pugnacitat aplegui un nombre tant gran de valors purament florals, i pugui considerar-se com el patriotisme del rípi?

Diuen els joves de *Renaixement* que creuen no més en el Tot, i deixen de banda el Res fatídic. Ja era hora! Però no solament cal deixar la Mort, sinó els camins de la Mort. I el camí de la Mort es la violència, de la qual tant bellament abomina, a les mateixes pàgines de *Renaixement* l'il·lustre Dr. Martí i Julià».

De la Premsa

Pàgines que reviven

Carta de D. Melquíades Alvarez

Un il·lustre asturià, D. Estandislaó Sánchez Calvo,
precursor del Reformismo

Sr. D. Melquíades Alvarez.

Querido amigo Melquíades: En estos días de vacaciones y descanso, ningún placer como este de revisar viejos papeles. Aquí, en mi cuartito, cerca de los pinares, por donde tanto gozaron un tiempo aquellos grandes amigos y maestros comunes que se llamaban Leopoldo Alas y Estandislaó Sánchez Calvo, como oro en paño, unos cuantos libritos, folletos y revistas que suelo revolver y acariciar horas y horas lejos del mundanal ruido. Y siempre hay algún motivo para la emoción íntima; porque estos libros y papeles de los años de aprendizaje y de los inolvidables compañeros de Oviedo, donde nos formamos, están llenos de dulce melancolía, mezcla de dolor y de goce, a veces inefable.

El otro día tropezaba con cartas de Alas y releía escritos suyos olvidados en revistas provincianas. Y hojeando una de éstas, que fué largo tiempo el entusiasmo juvenil de unos cuantos amigos, hube de dar con esas páginas más que perdidas, y que ahí le envío, porque es seguro que van a interesarle a usted enormemente y habrán de confortarle en estos momentos críticos que tanta serenidad, aplomo y civismo piden.

La firma de estas páginas es un seudónimo: «Lain Calvo», quiero decir Estandislaó Sánchez Calvo. Y él es el autor de ese precioso—y hoy más que oportunísimo—

trabajo, no obstante su fecha: fué escrito y publicado en la *Revista de Asturias* el año 1887.

Recuerdo bien como. El insigne escritor, autor de «Los nombres de los dioses» y de la «Filosofía de lo maravilloso positivo», escribió unas cuantas cuartillas sinceras, sobre «política palpitante», con la soberana honradez de su alma sana y noble. Un poco desconcertado y temeroso por las conclusiones a que su ética de ciudadano libre le llevaba, me las entregó diciéndome:

—Vea eso: puede que todo sea una pura cabilación, una tontería, ¡qué sé yo! Si le parece publíquelo: ¡ah! no le puse título y póngale una firma cualquiera, que no sea la mía. No quiero meterme en políticas.

A mí me pareció el estudio admirable: le puse «Perspectivas Republicanas» al frente y «Lain Calvo» al final. Y se publicó el trabajo. Y sinceramente creo que no se ha escrito jamás nada con más elevación, para explicar, razonar y hasta justificar la orientación política, futura... entonces... quizás próxima hoy. No podía imaginarse el gran amigo que se adelantaba a la historia y que legaba una herencia espiritual valiosa.

¿La cogerá usted? Lea esos párrafos, y recuerde que son obra y consejo de aquel finísimo espíritu, original y fuerte, acaso el más poético y penetrante de su generación

en España, alma gemela de nuestro «Clarín», siempre con problemas ideales, liberales en el más alto sentido, unido en política a aquel gran patriarca de la democracia asturiana que se llamó Manuel Pedregal, y que sabía discurrir sobre política con la misma despreocupación e independencia que sobre la idea de lo divino o sobre el influjo del cristianismo.

Seguro estoy de que pasará usted unos buenos momentos leyendo las «Perspectivas Republicanas». No es poca fortuna contar a Sánchez Calvo como «precursor». Sea usted digno heredero del pensamiento desinteresado de aquel que quería, sobre todo, una política honrada, amplia, progresiva, desinteresada, de sacrificios, como la pide la situación trágica de España.

De usted afectísimo amigo y compañero,

Antonio Posada.

Salinas 18 de Agosto de 1913.

He aquí algunos párrafos del estudio interesantísimo a que Posada se refiere en su carta a Melquiades Alvarez:

Perspectivas republicanas

Natural es que falte en estos cuadros que el estado de la política española nos sugiere, esa distribución de luz y sombra que forma el arte de la perspectiva «aérea». Si en la visión hay colores, en la previsión cabe sólo una severa perspectiva «lineal».

Esto sí puede hacerse sin ser profeta, porque para deducir efectos naturales de hechos o de causas conocidas, no se necesita tener el espejo mágico de la luz «astral». Además, que no vamos a decir: «Esto sucederá sin falta»; sino: «Tal cosa es probable que suceda en vista de tales antecedentes.»

La consecuencia política en los partidos y en los hombres, es una respetabilísima cualidad, cuando se refiere a verdaderos, esenciales principios de conducta; así un demócrata, por ejemplo, perdería su pureza de ideas, dejaría de ser consecuente si hiciese pacto con la tiranía, si favoreciese directa e indirectamente la negación de los derechos naturales y sagrados de la personalidad humana; pero hacer estribar la consecuencia y la pureza de ideas en el tenaz empeño de hacer cambiar la forma y el nombre del poder ejecutivo simplemente, cosa que nada tiene de esencial ni de sagrado, y cuando la mayoría se opone y la patria padece, cuando los mismos que aquello quieren conseguir, sólo pueden aspirar, después de una problemática y casi imposible victoria, a guerras y tumultos desastrosos, eso más que consecuencia es terquedad.

La consecuencia en el error tiene este nombre.

No es esto decir que la República sea un error, no; es el Gobierno de la razón por excelencia. Lo que es un error en los republicanos españoles es su procedimiento; es el querer plantear la República a todo trance; es la imprudencia con que desafían las iras y las preocupaciones de las clases poderosas, cuando no tienen fuerza para contrarrestar su influjo; es la inocencia de creer que esas mismas clases, aferradas al paganismo político y a las supersticiones gubernamentales, han de recibir el bautismo republicano de sus manos, mientras los consideran enemigos.

De dónde sacarían, hoy por hoy, los republicanos, una mayoría de Gobierno que respondiese a la opinión y a la voluntad del país? Es preciso ver las cosas como son: el sufragio universal libremente ejercido no proclamaría la República en España. Es verdad que tampoco contaría con mayoría la monarquía absoluta, ni probablemente la constitucional, si en tela de juicio se pusiera; ni un Gobierno conservador, ni un ministerio fusionista, porque las opiniones y las fuerzas están muy divididas en este período de transición que caracteriza nuestra época; pero, bien; esos otros partidos no hacen del sufragio universal el fundamento principal de sus doctrinas, como el republicano, para el cual, el respeto a la opinión de los más es un dogma incontrovertible.

Así que no se tome lo que vamos a decir por parados: creemos que el procedimiento más fácil y expedito para conseguir el advenimiento de la República, es el reconocimiento en masa franco y resuelto, de toda la legalidad existente.

Este paso podrá ser todo lo doloroso que se quiera, pero no es menos cierto que traerá consigo los mayores beneficios; la calma, el orden, la estabilidad de los Gobiernos, la recomposición de los partidos, y, por consiguiente, la libertad mejor garantida de los ciudadanos.

Mientras llega ese día que ya no habrá motivo para anticipar, porque la patria será ya patria para todos, los republicanos pueden servirla honradamente a la sombra de la monarquía, en vez de privarla de su inteligencia y de sus fuerzas, como hasta ahora.

Un gran partido nacional, en el que puede formar y prestar su concurso todo español que de liberal se precie, sin distinción de matices, fiando siempre a la independencia del poder legislativo la oportunidad y la prudencia de las reformas, influiría poderosamente en los destinos de la nación y aseguraría para siempre la libertad.

Esta patriótica unión de las fracciones todas en este gran partido de ancha base,

se efectuaría sin remedio, dentro de la monarquía, por el propio interés de cada una.

Es bien fácil prever lo que sucedería:

La entrada de los republicanos en el campo monárquico en son de amigos y correligionarios había de causar por precisión un gran desequilibrio en los antiguos partidos de la monarquía.

Por de pronto, un refuerzo tan grande por su número, por su inteligencia y por sus fuerzas iba a ser enseguida un contrapeso capaz de dejar en el aire los cálculos políticos mejor fundados. El turno pacífico de conservadores y liberales fusionistas, quedaba destruido. El partido capitaneado por el señor Sagasta, que si bien se mira, sólo saca su fuerza de la posición en que las circunstancias le obligaron a colocarse, encaramándose en el fiel de la balanza, se escurre y cae porque pierde el centro. Faltando, en efecto, el lastre republicano, del otro lado de la monarquía, esta carga no pesa en el platillo opuesto, y el señor Sagasta no puede hacer romana con su pequeña hueste.

Consiste, precisamente, la importancia de este hombre público dentro de la monarquía, en esa especie de gravitación que sobre él ejerce el partido republicano. Pues bien; desde el momento en que los republicanos dejen de causar recelos a la monarquía y de gravitar sobre el señor Sagasta cuando está en la oposición, ni éste, ni su partido infundirán temores, ni serán por lo mismo, llamados al Poder. El Poder vendrá fatalmente a los republicanos que tendrán entonces el número y la fuerza, porque la monarquía estará interesada en conservarlos dentro de la legalidad con más empeño que tuvo hasta ahora, en conservar en ella a los partidarios del señor Sagasta. La necesidad de proceder a una más amplia organización del partido liberal se impondrá por sí misma y los republicanos a quienes se dará la bienvenida, porque valen mucho, formarán el núcleo de ese partido verdaderamente nacional.

Dígame ahora; si un partido constituido de buena fe con tales elementos, no se atraería el respeto del país, la consideración del Príncipe y las simpatías del mundo civilizado. Dígame, si no sería llamado antes de poco tiempo a los consejos de la corona, y si no haría perder para siempre a los elementos retrógrados todas las esperanzas y deseos de guerras fratricidas. Dígame si no tendría en sus manos a todas horas la felicidad y la suerte de la patria.

Un partido en tales condiciones y con tantas fuerzas, sólo tendría un defecto: imponer su voluntad al Príncipe de un modo incontestable. Pero este defecto, sería una ventaja para la libertad y la opinión. ¡Qué malo fuera que el pueblo pesara un poco más en la balanza que su Príncipe!

Los príncipes no abusan más que cuando

JOIERIA * PLATERIA * RELLOTGERIA

CABRÉ

RAMBLA DEL CENTRE, N.º 30

Garantia absoluta en tots els objectes ♦ Economia en els preus

la discordia anula o debilita las fuerzas populares.

Con razón dijeron los aragoneses: «Nosotros que somos tanto como vos y todos juntos más que vos». Ya sabían ellos que la unión hace la fuerza.

Y si la unión basta para dar la fuerza ¿por qué apelar a la fuerza? Y si la unión nos hace los amos inmediatamente ¿por qué esperar con humilde paciencia indefinidamente?

Con sólo querer, con sólo unirse, pueden las fracciones liberales disponer a su antojo del Poder.

¡Ah! que no se diga que para conseguirlo de este modo sería preciso empezar por ser inconsecuentes para luego acabar siendo traidores.

De la inconsecuencia hemos hablado ya; de la traición, diremos, que si la hubiera, jamás la propondríamos, porque a fuer de políticos honrados, nos repugna. No se trata de irse al campo de la realidad con reservas mentales; pero si el Príncipe, despreciando la opinión encarnada en un partido tan formidable y numeroso, sistemáticamente le postergase, cosa que no es de esperar comprendiendo sus intereses la Monarquía, el partido, desligado de todo compromiso, tendría la razón y la fuerza de su parte.

La traición entonces no sería del partido, sino del Príncipe; pero los príncipes, salvo algún caso raro, que puede calificarse de locura del Poder, como sucede en Rusia, transigen con los partidos poderosos y bien unidos; sólo de las fracciones débiles se burlan, con razón.

No sería, pues, traidora semejante conducta.

¿Sería indigna, pusilámine, o poco noble?

Por mucho que abunden hoy los caracteres catonianos, se concederá que forman una insignificante minoría; y lo que es más: que un partido todo compuesto de Catones, sería una gran calamidad para la patria.

Combatir esa fina política florentina de la Monarquía con la tosca inflexibilidad del suicida romano, sería jugar eternamente en pura pérdida, como vienen haciendo los republicanos hace catorce años, con gran satisfacción de los monárquicos.

«A cautela, cautela mayor», dice el adagio:

«Judice me; fraus est concessa rapellere fraudem».

No consiste la nobleza de carácter, la dignidad y la fortaleza de espíritu de un buen político en tenerse a troche moche en sus trece, sino en conseguir, con el menor gasto posible de fuerza, de sangre, de tiempo y de dinero, el triunfo de lo que se cree más justo y bueno.

No es posible en política salirse, como suele decirse, con la suya. Hay que transigir muchas veces con lo que más repugna; y si abris una información en todos los partidos, así en los nacionales como en los extranjeros, veréis que no hay ninguno que no haya tenido que tragar las heces de su cáliz. Ved ese clero partidario de la unidad religiosa, que tantos ascos hizo a la tolerancia de cultos y que nunca quiso por eso jurar la Constitución del 69, ni orar «pro rege nostro Amadeo», vivir ahora tranquilo, cobrando sus haberes a la sombra de otra Constitución que proclama en el fondo la misma tolerancia. Ved ese partido conservador enemigo siempre del libre pensamiento, rega-

lándonos, por mano del señor Cánovas, la libertad del libro.

Ved al señor Sagasta y a sus amigos de origen democrático, andar ahora en besamanos y de recepción todos los días.

Ved a M. Clemenceau, el jefe de los intransigentes franceses, pedir ahora la unión en apretada masa «(en bloc)» de todos los republicanos si se ha de salvar la República. Ved a los monárquicos, imperialistas, a su vez, asombrados de que los más prudentes y significados de sus respectivas comuniones empiecen a reconocer y a confesar que la República es la única «posibilidad práctica» en Francia.

Ved, en fin, a la Santa Sede transigir y pactar con toda clase de Gobiernos liberales, republicanos, protestantes, y reconocerles su facultad de legislar sobre todo, menos en España.

Con verdad se ha dicho: «Cede repugnanti cedendo victor abibis». Si, pues, el partido republicano español, imitando estos ejemplos, reconoce (salvando sus ideales) toda la legalidad establecida, como fruto de la voluntad nacional, aunque imperfectamente expresada, porque, en este mundo, ni todo lo justo ni todo lo perfecto puede realizarse, se encontrará en disposición de ser Poder legalmente y de servir a su patria con honor.

Valga por lo que valga, esta solución es patriótica, y si un día llegara a realizarse, nuevos derroteros de gloria se abrirían a España, pacificada dentro y respetada fuera.

Pero, ¡bah!, en nuestros partidos políticos meridionales, aconseja y manda el corazón más que la cabeza. La unión de todos los elementos liberales es más fácil en el campo monárquico que en el republicano, pero se ha dicho tanto contra los Borbones!...

Cualquier politiquillo italiano del siglo XVI se reiría bien de nosotros!

Querer hacer política odiando y amando nombres y personas, es ponerse al nivel de las tribus tártaras o de las sociedades infantiles del principio del mundo.

Un político del siglo XIX no debe tener en cuenta más que la conveniencia y la justicia. En saber aliar estas dos cosas para el triunfo del ideal, está el talento del hombre de Estado, verdadero.

En la seguridad, pues, de que no ha de adoptarse este consejo, y, por si acaso no caen en saco roto estas perspectivas a algún republicano particular, debemos advertirle que este salto mortal de la República a la Monarquía no es para dado solo, lo cual ningún beneficio reportaría a la patria, sino en la gran batuda de toda la compañía.

Els socialistes als radicals

Un document interessant

«La Joventut Socialista de Barcelona ha sigut invitada per les Joventuts anomenades radicals, per a discutir en pública controvèrsia l'honorabilitat del partit també anomenat radical i del seu «ilustre Jefe».

En contestació a aquest repte, la Joventut Socialista de Barcelona es complau en fer públics els següents extrems:

Primer. Que en cap ocasió aquesta Joventut ha malgastat el temps, ni el malgastarà, en discutir certes coses com les que ara volen remoure's i que en certa ocasió el propi «ilustre jefe» qualificà justament de «miserias de miserables». Per aquest poderosíssim motiu, la Joventut Socialista no té perquè descendir a treure al carrer el llot que'l partit radical amb el seu «caudillo» al davant poguessin portar damunt.

Segon. Que per altra part tampoc acudiria aquesta Joventut a la controvèrsia citada per entendre que dit acte no obeeix a l'iniciativa i voluntat de les Joventuts anomenades radicals, sinó a l'obligat acatament d'una ordre del Comité i del «jefe» del partit que volen esgrimir l'honorabilitat com a escambell per a la caça de vots en les properes eleccions, plataforma electoral que'ls joves susdits tenen d'acceptar com a conseqüència de la vergonyosa disciplina a que se'ls té sotsmesos.

I tercer. Que la Joventut Socialista, després del poc airós paper representat per les Joventuts anomenades radicals en ocasió

dels mitings contra la guerra, no els regoneix serietat i independència polítiques suficients per a l'organització d'un acte tant formal com el d'una controvèrsia pública, en la qual ells lluirien una vegada més el concepte tristíssim que de la llibertat i dels drets de l'adversari han evidenciat tantes vegades.

No obstant, la Joventut Socialista, volent donar una prova de desitjar als joves radicals que surten a la plaça pública a defensar el seu partit dels atacs de l'adversari, un gran èxit, els excita a que contestin el següent qüestionari, les afirmacions del qual pugnen amb el revolucionarisme que diuen sentir i defensar.

Si les Joventuts radicals aconseguessen desmentir, sense que la veritat se'n ressentís, la certesa de lo que a continuació exposem, hauràn prestat al seu partit un gran servei. I sense més preàmbuls, contestin:

¿Es cert que la representació del partit radical a la Diputació Provincial, en plena repressió maurista, quan l'any 1909, votà amb les dretes per a que no s'aixequés a Barcelona l'estat de guerra, amb motiu del qual tots sabem el que passava?

¿Es cert que figuren encara en el Partit Radical Revolucionari els que, per covardia o mala fe, acusaren a en Ferrer, accelerant així el seu afusellament, com afirmà el capità Galceràn?

¿Es cert que tenint el Partit Radical Re-

volucionari majoria absoluta a l'Ajuntament, i ocupant accidentalment l'Alcaldia un radical, el senyor Serraclara, es construïren les troneres del convent dels jesuïtes, essent així que dites obres no volgué autoritzar-les el marquès de Marianao, alcalde de R. O.?

¿Es cert que tenint la mateixa majoria municipal, i el propi senyor Serraclara a la Alcaldia, anà aquest senyor a rebre a l'infanta Isabel, acompanyat d'un altre membre del vostre partit revolucionari, el regidor Marcilla, i no contents amb aquesta demostració de servilisme, malgrat l'acord ferm de l'Ajuntament de no concórrer a cap acte religiós, assistiren al «Te-Deum» celebrat a la Catedral en acció de gràcies per haver arribat sense novetat a Barcelona dita representació del règim que dieu al poble voler destruir per la Revolució?

I finalment, ¿és cert que amb majoria radical a l'Ajuntament s'acordà protestar de l'atentat d'en Posa contra el tirà Maura?

¿Es cert tot això? Si o no. I si no ho és, com no us atrevireu a negar, ¿amb quina autoritat moral us dirigiu a les Joventuts dels partits avançats per a reptar-los a controvèrsia, encara que sigui per a discutir una moralitat que'l vostre propi «jefe» ha dit públicament que posava per sota de l'immoderada disciplina amb que castra vostres energies?

No teniu dret a discutir de moralitat, vosaltres, afiliats a un partit que donà l'espectacle edificant en plena sessió municipal d'interrogar-se mutuament dos regidors amb la significativa pregunta: «De què viu sa senyoria?» Es que tampoc us en recordeu?

Per què no reptàveu a controvèrsia pública als d'«El Intransigente», per exemple, quan concretaven i donaven xifres d'immoralitats comeses per vostres edils?

¿Es que us és desconegut el regidor o regidors vostres que abans d'esser-ho treballaven, que als pocs mesos ja no concorrien al taller o a la redacció del periòdic, i que després insultaven vostra modestia lluint joies que difícilment amb un treball honrat haurien pogut guanyar?

Així, doncs, per què posar en vostres llavis a «Donya Moralitat»?

I per a acabar, teniu en compte que no contestarem més a vostres reptes, perquè, francament, ni val la pena ni a nosaltres ens és permès molestar l'atenció del públic.

Us desitja disciplina, disciplina i disciplina.

Per la J. D. de la Joventut Socialista,

LLUIS ANDREU

(De El Poble Català)

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdager i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

El Congrés per a la pau

S'acaba de celebrar a la capital d'Holanda un Congrés per a la pau, que malgrat no revestir el caràcter diplomàtic ni tant sols interparlamentari, sinó senzillament de reunió d'aficionats, com si diguessim, ha cridat fortament l'atenció del món internacional. Indubtablement que molt ha contribuït a fer-lo solemne l'oportunitat en celebrar-lo ara, que la qüestió dels armaments ha trasbalsat bon xic l'opinió pública i ha preocupat fonament als Estats de l'Europa, i resten encara commoguts els esperits amb els horrors de la guerra balcànica, en la que s'ha juntat a la nota cruenta que porta tota guerra l'atàvica monstruositat revelada en una part dels bel-ligerants.

Però el que fa més remarcable el Congrés de La Haya i que ha cridat l'atenció dels qui es preocupen d'aquestes qüestions, és el sentit pràctic que ha resplandit en alguna de les deliberacions tingudes. Totes les conferències i congressos de la pau fins avui cel-lebrats s'han dolgut d'ésser massa teòrics, força llistes, i així pot dir-se que, essent el pacifisme primordial «desideratum» de la civilització moderna, cada cop s'allunya més el poguerlo assolir. Les esperances de la «Marseillaise de la paix» dels Estats Units de l'Europa que va predir Víctor Hugo i tants d'altres profetes optimistes del segle XIX, han fallat per complet: els abusos han destruït monuments preuadíssims i belles ciutats, els exèrcits han arrasat camps i boscos i les guerres amb totes llurs malaurances han continuat amb més delit que mai.

Ni es veuen en l'actualitat indicis que puguin fer augurar un pacifisme per «convenciment» com el gran nombre d'internacionalistes volen. L'esperit nacionalista s'arrela cada cop més fortament en el món civilitzat: fins l'«Internacional Socialista» s'ha organitzat per nacionalitats i no pas les «estates», sinó les històriques! Però al costat de l'exaltació nacionalista hi ha en l'actualitat els ardiments bel·licosos: vegi's si no, l'actitut de les masses intel·lectuals i semiburgeses a França i a Alemanya amb motiu dels armaments i la llei dels tres anys...

Per això de res han servit ni serviràn mai els plans d'uns quants homes de bona voluntat que demanen a l'opinió que «reaccionin». No és pas el sentiment el ressort a moure vers el pacifisme. És el factor econòmic qui juga avui el principal paper en el món: l'intens moviment que a favor dels armaments s'ha produït a França i a Alemanya sols s'ha vist atenuat seriosament per les protestes dels capitalistes i propietaris davant els forts impostos que queien sobre d'ells. El mateix exactament passa amb les guerres, que no fineixen quasi mai per man-

ca d'entusiasme, sinó per pertorbacions econòmiques i financeres, per l'estancament dels medis amb que mantenir-les.

El comte Goblet d'Alviella, vis-president del Senat belga, ha tirat al dret en aquesta qüestió, en la moció presentada al Congrés de La Haya, demanant un esforç col·lectiu per a impedir als bel-ligerants negociar emprèstits amb els Governos neutrals, arribant fins a que aquests prohibeixin els emprèstits per analogia amb el contrabàndol de guerra. És la primera vegada que en un Congrés de la pau ha entrat una alenada de realitat, d'actuació pràctica i positiva. Això precisament l'avalora. Al cap i a la fi, no és més que un reflexe de l'importància que l'element econòmic té avui en el món civilitzat i que ha exigit un canvi de tàctica.

El pacifisme és una de les manifestacions de l'activitat mundial i deu, per tant, organitzar-se a basa econòmica també. Abans, en el segle XVIII i bona part del XIX, era tant sols una actitud de passivitat: ara, més complexe, presenta un aspecte positiu, d'actuació amb la solidaritat internacional, l'esforç comú pel progrés i el treball—així les Oficines i les Unions Internacionals són grans factors pacifistes—i un altre aspecte negatiu, que actuant sobre l'egoïsme humà faci impossibles les guerres.

La negació dels emprèstits, que proposà al Congrés el comte Goblet d'Alviella, és un traç d'aquest darrer aspecte i molt eficaç. Per altra part, no és un cas nou: recordi's l'actitut de França resistint-se als emprèstits d'Austria-Hongria en 1909 i 1911, i recentment, quan en Poincaré era encara president del Consell de ministres, va impedir la realització d'un emprèstic de Bulgària. El nou és l'aplicació internacional d'aquesta mida, que és l'important del Congrés celebrat.

El Congrés de la pau de La Haya ha deixat per a la vinenta Conferència interparlamentària l'ampla discussió de tant trascendental problema i el caràcter semi-oficial que tenen aquestes reunions interparlamentàries farà que la discussió revesteixi els caràcters d'un aconeteixement internacional. Ara com ara, s'ha limitat el Congrés a llençar l'idea; mes, amb tot, ningú podrà discutir-li la gloria d'haver sigut el primer, per boca del seu ponent el comte Goblet d'Alviella, en laborar «positivament» cap al pacifisme.

JOSEP M.^a TRIAS

(De La Veu de Catalunya)

El millor Cafè és el torrefacte de La estrella.—Carme (Davant de Betlem).

L'unió de l'Aràn amb Catalunya

Hi ha un tros de terra catalana, oficialment i naturalment unida amb Catalunya, i per lo tant amb Espanya, que durant una bona part de l'any està absolutament incomunicada amb nosaltres per via nacional.

L'Aràn és un tros de Catalunya que està situada a l'altra banda dels Pirineus, en la vessant francesa i per anar-hi, desde'l Pallars, desde la nostra vessant, no hi ha més comunicació que un camí de matxo que zitzagueja muntanyes amunt, fins a 2.050 metres d'altura, atravesant la serralada pirinenca pel port de la Bonaigua.

A l'hivern, quan cauen aquelles grandioses immenses nevades, que cobreixen de cap a cap aquelles gegantines muntanyes, el port de la Bonaigua queda tapat per una groixuda capa de molts metres de neu i, si hi ha qui s'atreveixi a passar-hi, alguns s'hi queden colgats sota la neu, si tenen la dissort d'ésser sorpresos pel paoròs «tort», aquell vent que forma esfereïdors remolins d'immenses masses de neu tova, que s'enlairen a grans alçades i, després, cauen sobtadament damunt del desgraciat que s'ha atrevit a passar per allí. Son còs hi queda no enterrat, sinó «ennevat», fins al vinent istiu que la fosa de la neu el deixa, al descobert.

Aquest tant greu perill fa que durant una bona part de l'any hi ha una absoluta incomunicació entre'ls habitants dels Pallars (la nostra vessant) amb els de l'Aràn (en la vessant francesa). Si se hi vol anar, cal passar per Puigcerdà, per Portbou o per Irún, entrar a França, i, pels ferrocarrils francesos, anar a parar al que va a Banyeres de Luchon i desde l'estació de Marignac, per Sant Beat, per la carretera, remontar la conca del riu Garona i entrar a l'Aràn pel Pont de Rei. Aquest itinerari és el que el Govern espanyol fa seguir a les cartes i periòdics que des de qualsevol punt de Espanya s'envien a l'Aràn durant els mesos d'hivern.

Es un cas de vergonya nacional. Es una dependència que té Espanya envers França. Si França no'ns fés aquest favor, l'incomunicació entre Espanya i el Aràn seria absoluta. Ni comunicació telegràfica hi hauria perquè la neu quasi cada hivern aterra els pals del telegraf.

El paper que's fabrica a l'Aràn, per a anar al mercat nacional, ha de passar per terra estrangera.

Aquesta gent oficinesca que tant els hem sentit baladrejar contra un imaginari i fantasiós separatisme, per la seva deixadesa, per la seva mala organització

dels serveis, per no complir la seva missió, són ells els que tenen separada materialment, absolutament, d'Espanya tota una regió.

Consideris com els aranesos han de mirar a Espanya, com s'ha d'expandir entre ells el sentiment patriòtic, tenint davant dels seus ulls una administració com la francesa i patint tant horrorosament per la dessidia, per l'inepcia de la administració espanyola!

Es tal la separació que hi ha entre'ls catalans aranesos i'ls catalans de Catalunya, que'l llenguatge que parlan té més semblança amb els dialectes gascons que amb la nostra llengua.

A tot això, segons ens diu en Valeri Serra, en «El País», de Lleida, se està a punt de posar-hi remei. Sembla que ha sigut aprovat el projecte de carretera que mantindrà en comunicació constant la comarca de Pallars, la conca del riu Noguera Pallaresa, amb el Aràn, la conca del riu Garona, per medi d'una foradada que, abans d'arribar a la regió

de les neus, atravesarà el Pirineu per sota el Port de la Bonaigua.

¡Alabat sia Deu que ja s'ovira, encara que molt lluny, el moment en que s'acabi aquest estat inaudit d'incomunicació entre una comarca i la seva nació!!

Quan aquest moment, ara encara llunyà, d'ésser realitzada la comunicació entre l'Aràn i Espanya, arribi, els buròcrates madrilenys hauràn deixat de ésser separatistes efectius, i ens semblarà que'l territori de Catalunya s'haurà aixamplat conquistant a la França una comarca que, cada dia que passa, se la va anexionant moralment i acabaria per caure materialment a les seves mans, com hi van caure els nostres comtats de Rosselló i part del de la Cerdanya, que els bons patriotes no n'estan convençuts de que hagin prescrit els drets a la reivindicació.

¡A veure quants anys encara haurem de passar fins que l'automòvil remontant la conca del riu Noguera Pallaresa pugui entrar a l'Aràn per la foradada de la Bonaigua!!

De La «Ven de Catalunya»

De Teatre Català Parlant amb l'Adrià Gual

Coneixen ja els nostres llegidors els propòsits que animen a l'Adrià Gual per a la temporada de Teatre Català que tindrà lloc aquest hivern, baix la seva direcció i sots l'empresa d'una institució cultural que s'està organitzant, el caràcter i tendències de la qual foren explicats en un extens article d'aquest diari.

Avui podem oferir altres noves referents a la mateixa campanya, perquè hem tingut ocasió de parlar amb el culte artista que ha de dirigir-la, estimat amic nostre, al cap de poc d'haver arribat de un profitós viatge que acaba de fer per les principals ciutats europees a on hi han institucions i conservatoris semblants a la que's va a crear i al que, amb el nom de Escola Catalana d'Art Dramàtic, dirigeix en el nostre Conservatori del Liceu.

L'ideal amb que va realitzant en Gual aquesta direcció de l'Escola necessita un complement importantíssim per a que vingui d'efectes beneficiosos en el nostre teatre, i el seu afany d'escometre obres fonamentals i positives i la seva activitat ferma contra tots els contratemps i els obstacles, li fan comprendre que és necessari lligar l'acció de

l'Escola amb la d'una entitat dedicada al foment i fonamentació sòlides de la dramàtica catalana en tots els seus diversos aspectes i els múltiples elements que hi intervenen.

En efecte, l'escenògraf, l'acondicionament del local, l'orientació estètica de les obres, i tantes altres coses que formen aqueixos diversos elements del teatre, no poden pas rebre en la repetida Escola les lliçons o les ensenyances que les han de orientar cap aquesta tendència que inspira a l'Adrià Gual i que, com ja vàrem dir una altra vegada, es base en la conveniència d'engranar el teatre de Catalunya a les corrents generals modernes, per a donar-li, amb aquesta adaptació, la fortitut que li nega la manca d'una tradició.

L'Adrià Gual ha corregut, doncs, per l'estranger a l'objecte, documentant-se amb aquesta finalitat i de la amable conversa que amb ell hem tingut n'hem tret l'agradable impressió de que no se ha deixat enlluernar pels prestijis dels noms estrangers i que per lo tant no's llençarà pas a una trasplantació d'exotismes que aquí no conviurien amb la nostra realitat i serien infeconds.

Creu el nostre amic que en general

manquen per tot arreu Escoles de bons actors, quan no's dona el cas de Londres y Munic, per exemple, on no n'hi ha ni una de oficial. En casi totes es dona preferència a las classes d'òpera, deixant-se en lloc molt secundari a les de declamació, com ara el Conservatori de Brusel·les, que disposa d'una bona sala de concerts, i en canvi no té teatre. El de París, que's considera el més perfecte, és; a l'entendre d'en Gual, un exemple a no seguir, puix constitueix, pel seu funcionament i organització, un model de rutines i està mancat de molts elements imprescindibles.

Amb lo que dongui de si la seva Escola Catalana d'Art Dramàtic en Gual es proposa aportar al teatre de Catalunya els fruits de la temporada vinent, contant amb una companyia que està formant i en la qual hi hauràn segurament elements de molta valua. Intentàrem conèixer els noms d'alguns d'aquests i el nostre amic ens pregà que respectéssim per ara la reserva, en la seguretat de que al poguer-los fer públics els sabrem amb l'anticipació deguda, si bé ens podia avençar que's tracta d'una llista realment important.

Parlarem després de les obres que's tenien en cartera i dels espectacles pro-

jectats, i en això en Gual no pogué resistir més els nostres requeriments i ens comunicà lo que en aquest ordre està preparant. Nosaltres tinguérem de prometre-li reserves de donar-ho al públic fins d'aquí a uns pocs dies. Mentrestant podem dir que'l programa és de lo més extraordinari que s'ha fet mai a Barcelona i que algunes de les funcions que el formen constituïràn, àdhuc, un aconeixement mundial.

Ens contà també lo que ha vist de ornamentació en els grans teatres i lo qu's proposa fer en el que ja té arrendat que, com saben els nostres llegidors, es el que havia pertenescut a l'ex-Círcol de Propietaris de Gracia. En Gual desfogarà, en això tot el seu talent d'artista i per les seves explicacions qu'ns anà donant deduirem que aquell teatre quedarà convertit en una sala d'espectacles hermosíssima, confortable i elegant, com no estem acostumats a veure'n gaires en la nostra ciutat.

No cal dir com celebrem les esperances que funda l'Adrià Gual en aquesta temporada de teatre català i de quin modo fèm vots per qu'es realitzin plenament a major gloria de la nostra patria.

(De «El Poble Català».)

VI. Premi de D. Bonaventura Sabater, Diputat Provincial. *Cinquanta pessetes.* Tema lliure.

VII. Premi de D. Bartomeu Bosch, Senador del Regne. *Cinquanta pessetes.* Tema lliure.

VIII. Premi de D. Frederic Rahola, Senador del Regne. *Cinquanta pessetes.* A la millor romança sobres algun fet històric de la vida den Verntallat, el redemptor dels remences.

IX. Premi de D. Manel de Bofarull, Senador del Regne. *Objecte d'art.* A la millor composició, prosa o vers, que descrigui la festa major dels nostres pobles.

X. Premi de D. Dalmau Iglesias, Diputat a Corts. *Objecte d'art.* Al millor sonet per en Marià Alvarez de Castro.

XI. Premi de D. Francisco Monsalvatge. «*Vida Gráfica de Nuestro Señor Jesucristo*» edició Seix. Tema lliure.

XII. Premi de l'Exm. Sr. Marqués de Camps. *Objecte d'art.* Tema lliure.

XIII. Premi del Centre Catalanista. *Objecte d'art.* A la millor poesia patriòtica.

XIV. Premi de D. Joan Bta. Coromina. *Un quadre original de l'ofertor.* Tema lliure.

XV. Premi de D. Josep Berga i Boix. *Un quadre original de l'ofertor.* Tema lliure.

XVI. Premi de D. Josep Berga i Boada. *Un quadre original de l'ofertor.* A la millor noveleta curta i de costums de Girona o la comarca.

XVII. Premi de la revista musical «*Scherzando...*» *Un bust del Dant.* (obra den Berga i Boada). A la millor melodia per a cant i piano, per a ser executada el dia de la festa. No's concediran accèssits.

Les condicions relatives a la remesa dels treballs són les acostumades i consagrades per l'ús en aquesta mena de festes.

Les composicions deuràn enviar se al Secretari del Consistori, carrer del Progrés, 5, per tot el dia 8 del vinent mes d'octubre.

El Jurat se conserva el dret de consultar el parer de persones competents per a l'adjudicació del premi de tema musical.

L'acte del repartiment de premis se celebrarà el primer de novembre vinent, diada de Totsants.

Formen el Jurat Calificador: D. Miquel Sants Oliver, President; D. Jaume Bofill i Mates, Mossen Vicens Piera, D. Xavier Monsalvatge, D. Rafel Masó i Valentí i D. Francesc Sitjà i Pineda, Vocals; i D. Lluís G. Pla, Secretari.

Informació

El Consistori dels Jochs Florals de Girona ha publicat la convocatòria pel certamen d'enguany, on s'ofereixen els següents

PREMIS

ORDINARIS:

I. *Flor natural.* Premi d'honor i cortesia; adjudicat a la millor poesia que vingui a concurs. L'autor premiat deurà fer-ne ofrena a la dama de la seva el lecció, la quina serà nomenada reina de la festa.

II. Premi del Consistori. *Un objecte d'art,*

de valor cent pessetes, a un treball en prosa de tema lliure.

EXTRAORDINARIS:

III. Premi del l'Illm. Sr. Bisbe. *Cent pessetes.* A la millor oda que cantí la llibertat de l'Església i el triomf de la Santa Creu, obtingut per l'Edicte de Milà.

IV. Premi de l'Exm. Ajuntament *Cinquanta pessetes.* Poesia tema lliure.

V. Premi de D. Agustí Riera, President de la Diputació. *Setanta cinc pessetes.* Tema lliure.

— EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES —

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1.113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previamente desinfectat.— NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fora.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** i les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º



VIUDA DE JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegramas i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)



Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpids i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancias sanitaries.

Per transports de 1 1/2, i de 3 toneladas i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de nàufregs i auxiliars de barco de pesca.

Obra nova

(Publicació de la Lliga Regionalista)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents
La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats

Preu: 50 cèntims

De venda en les llibreries y quioscs

AGUA

MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO. — Como garantía de legitimidad, exigir siempre en cada frasco la firma y rubrica del Dr. Llorach, con el esudo carnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

— VENDESE EN FARMACIAS, DROGUERIAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES —

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua Rubinat - Llorach